

ආචාර්ය පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ විසින්
ගුවන් විදුලිය ඔස්සේ ප්‍රචාරය කරන ලද ධර්ම දේශනාවන්
අනුසාරයෙන් සකස් කරන ලද ධර්ම ග්‍රන්ථයකි.

ජීවිතයෙන් බිඳී...

“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්තිපීටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.
web : www.buddhismforyou.org

විජය සුත්‍රය
සමිද්ධි සුත්‍රය

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 469, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
වෙලු : 011-2561551

(ධර්ම දානය පිණිසයි.)

පුණ්‍යානුමෝදනාව

සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුනෙහි ප්‍රධාන අනුශාසක ආචාර්ය අති පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු ආරාමවාසී සියලු ස්වාමීන් වහන්සේලාට නිදුක් නිරෝගී සුවය හා උතුම් චතුරායඝී සත්‍ය අවබෝධ වීම පිණිස ධර්ම මාර්ගය පෑදේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමු.

පරලෝ සැපත් ආර්.ඒ.ඩී. කුලසිංහ මහතා සහ ගාමිණී සුනිල් ආනන්ද මහතා ඇතුළු පරලෝ සැපත් සියලු නැදැයින්ට පින් අනුමෝදන් කිරීම සඳහා මෙම ග්‍රන්ථය පිටුවහලක් වේවා!

චන්දන, වාන්දනී, ගංගා යන දූ පුකුන්ගේ ජීවිත වාසනාවන්ත වේවා! රිසිනි, රුවන්දී, බිනෝවින් යන දරු නිදෙනාගේ අධ්‍යාපන කටයුතු සාර්ථක වේවා!

එමෙන්ම අපටත්, මෙම ග්‍රන්ථය කියවන ඔබ සැමටත් නිදුක් නිරෝගී සුවය හා උතුම් චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම හේතු වේවායි පතමු!

සැමට තෙරුවන් සරණයි !

රජපා කුලසිංහ සහ පවුලේ දු දරුවන්

පුණ්‍යානුමෝදනාව

සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුනෙහි ප්‍රධාන අනුශාසක ආචාර්ය අති පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු ආරාමවාසී සියලු ස්වාමීන් වහන්සේලාට නිදුක් නිරෝගී සුවය හා උතුම් චතුරායඝී සත්‍ය අවබෝධ වීම පිණිස ධර්ම මාර්ගය පෑදේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමු.

පරලෝ සැපත් ඩී.එම්. විරසිංහ මහතා, ඩී.එල්. ජයසිංහ මහත්මිය, පී. විරසිංහ මහතා, ඩී.ඩී. පියසේන මහතා ප්‍රධාන සියලු නැදැයින්ට පින් අනුමෝදන් කිරීම සඳහා මෙම ග්‍රන්ථය පිටුවහලක් වේවා!

ආශ්‍රයා, තනූජා, සේපාල, චන්දික යන දූ පුකුන්ගේ ජීවිත වාසනාවන්ත වේවා! සහනි, රුවී, දුල්සා යන දරු නිදෙනාගේ අධ්‍යාපන කටයුතු සාර්ථක වේවා!

එමෙන්ම අපටත්, මෙම ග්‍රන්ථය කියවන ඔබ සැමටත් නිදුක් නිරෝගී සුවය හා උතුම් චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම හේතු වේවායි පතමු!

සැමට තෙරුවන් සරණයි !

පී. විරසිංහ සහ පවුලේ දු දරුවන්

විජය සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

වරං වා යදිවා තිට්ඨං
නිසින්තො උදවාසයං
සම්මිඤ්ජේති පසාරේති
එසා කායස්ස ඉඤ්ජනාති

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

තුනුරුවන් සතු අනන්ත, අසිරිමත් වූ ගුණ බෙලෙන්, පින්වතුන්ලා සියළු දෙනාටම සියලු කායික - මානසික සුවයන් නොඅඩුව ලැබ, මේ උතුම් බුදු සසුනේදීම ඒ දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් අමා නිවන් පිණිසම මේ දම් දෙසුමත් උපකාරක ධර්ම පෙළක්ම වේවායි පළමු කොට මහත් වූ කරුණුවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

සැදහුවන් පින්වතුනේ, මේ රටෙහි හෝ ලොව කොතනක සිට හෝ මේ ධර්මය ශ්‍රවණය කරන කාරුණික වූ පින්වතුන් හා අප සියලුදෙනාම මේ මුණ ගැසෙන්නේ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අමා දහමෙන් සැනසෙන්නට, දහම් මඟ සොයා යන ගමනකයි.

හැම මොහොතක් මොහොතක් පාසාම අපට ජීවත්වන්නට තිබෙන කාලය අඩුවෙන වෙලාවක 'බණ කිව්ණෝ' අපේ සිතට නැඟෙන හැම සිතුවිල්ලක්ම ඒ හා සමගින් පහළ වන සැම සිතක්ම මේ හැම මොහොතකම මෙහි උතුම් බව තේරුම් ගෙන, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහා කරුණාවෙන් දේශනා කළ දහම් පෙළ ඔස්සේ, නොඇලී, නොගැටී, අවිද්‍යාවෙන් විද්‍යාවට එන්නට, එනම් සියලු සංඛත සංඛාර වස්තු අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්කොට දැක ගන්නට උත්සාහ ගන්නා වූ මොහොතකයි. ඇසට හමුවන හැම අරමුණක්ම, කණට හමුවන හැම අරමුණක්ම... .ආදී වශයෙන් ඒ හැම ආරම්භණයක්ම සම්මතය තුළ මම මගේ කියා සිතුවත්, පැවසුවත් කයෙන් සකස් වුණත්, පරමාර්ථ ධර්මයට අනුව එහි පවතින්නේ සංඛත ස්වභාවයකි. එනම් හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් ආරම්භණයකයි. එනම් ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතනයන්ගෙන් සමන්තාගත පුඤ්ජයකයි. එය හටගන්නා වගේම නැතිවී යනවා. උදය - ව්‍යය අපි නුවණින් දකිනවා. එනම් හටගත් හැම දෙයක්ම නැතිවෙන බව විදර්ශනා නුවණින් දැකගන්නවා. එවිට ඇසට - රූප, කණට - ශබ්ද, නාසයට - ආඝ්‍රාණ, දිවට - රස, කයට - ස්පර්ශ, මනසට - සිතුවිලි මේ ඡඬ ඉන්ද්‍රියයන්ට ඡඬ ආරම්භණයන් සියල්ලම නොඇලීමෙන් නොගැටීමෙන්, පරිහරණය කරන්නටත්, සංස්කාර නොවන්නටත්, එමගින් විඤාණයේ අභිවාද්ධිය නොවන්නටත්, එනිසාම 'තණ්හකධයෝ' සියලු තෘෂ්ණාව දුරු කිරීම නම් වූ නිවන පිණිසම මග සාදා ගන්නට පුළුවනි. විඤ්ඤාණයේ වෘද්ධියක් ඇතිවීම නම්, කර්ම රැස්වීමයි. කර්ම සකස් වන්නේ විඤ්ඤාණයේයි. විඤ්ඤාණයේ වෘද්ධියක් ඇති නොවීමට කටයුතු කිරීම නම්, කර්ම සකස් නොකිරීම හා පවතින කර්ම ඤය කිරීමට කටයුතු කිරීමයි.

පින්වතුන් සියලු දෙනාම, මේ මඟ සොයාගෙන යන්නේ අන්න ඒ දහම් මඟ පිණිසමයි.

මෙතැන් පටන් ඒ අවබෝධය පිණිස සිදු කරනු ලබන මේ දේශනාව අප අප තුළින්ම ගලපා පැහැදිලි කළා සේ බාහිර ආරම්භයන් ඇසුරු කරන විටත්, මේ දහම් පෙළම ගලපාගෙනම මඟ දැක ගතහොත්, අපි සොයාගෙන යන අරමුණ, ඒ නිකෙලෙස් අරමුණ, සම්පූර්ණ කර ගන්නට පුළුවනි.

මේ සඳහා අද දවසෙහි ආශ්‍රය කරගන්නට බලාපොරොත්තු වන්නේ බුද්දක නිකායේ, සුත්ත නිපාතයේ, උරග වග්ගයට අයත් 'විජය සූත්‍ර' දේශනාවයි. මේ සූත්‍ර දේශනාව 'කාය විච්ඡන්දනික' සූත්‍රය හැටියටත් ධර්මයේ පෙන්වා දී තිබෙනවා. ඒනිසා ප්‍රධාන වශයෙන් විජය සූත්‍රයේ දැක්වෙන ආකාරයට මේ ශරීරයේ ඇති අගුණ ස්වභාවය නුවණින් දැක, (එක් අතකින් අගුණ සංඥාව) අනෙක් ආකාරයකට සඳහන් කළොත් පටික්කුල සංඥාව මැනවින් දැන හඳුනාගෙන රාගාදී කෙලෙසුන්ගේ ප්‍රභාණය පිණිසම උපකාර කර ගන්නට පුළුවනි.

පින්වතුනේ, මේ උතුම් බුදු සසුනෙහි බොහොදෙනා ඒ සියළු කෙලෙසුන් ප්‍රභාණය කරන ගමනේදී කර්මස්ථානය ලෙස වඩාත්ම සකසාගත්තේ මෙම කර්මස්ථානයයි. අගුණයමයි. පටික්කුල සංඥාවමයි. කුමන කර්මස්ථානයක් නමුත් විදර්ශනාවට යොමුකර ගන්නාවිට, මේ කයෙහි පවත්නා අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය මනාකොට විදසුන් නුවණින් දකිනවා. බලනවා. කෙලෙසුන් ගේ සංසිදීම පිණිස වඩාත්ම උපකාර වන්නේ අගුණයයි. පටික්කුල සංඥාව ඒ ලෙසින්ම සකස්කර ගැනීමකුයි. මොනතරම් මම මගේ කියා සම්මුතිය තුළ පැවැත්වුවත් පරමාර්ථ ධර්ම වශයෙන් දකිනවිට, මෙහි පවතින්නේ පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන ධාතු කොටස් හතර බව, රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන ස්කන්ධ පඤ්චකය බව ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන කියන ආයතන ධර්ම බව වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා.

මේවා බාහිරව මොන ආකාරයට පෙනුණත් කේසා, ලෝමා, නධා, දන්තා, තවො, මංසං ආදී ලෙස වැටහෙනවා. (කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම්, මස්... ආදී වශයෙන් වැටහෙනවා.)

පෙනුමෙන්, වර්ණයෙන්, ස්වභාවයෙන් මොන මොන ආකාරයට පිහිටා තිබේ පෙනුණත් මේ හැම දෙයක්ම අගුණයක්. සුභ හැටියට උපාදානය කර ගන්නට යමක් මෙහි නැහැ. මේ හැම දෙයක්ම දුර්වර්ණයට පත්වෙනවා. දුර්ගන්ධයට පත්වෙනවා. විරූපි ස්වභාවයට පත්වෙනවා. අනිත්‍ය ස්වභාවයට පත් වෙනවා. අත්හරින්නමයි සුදුසු. විරාගයටමයි සුදුසු. හටගත් හැම දෙයක්ම නැති වෙන බව දකින්නටමයි සුදුසු. පටිච්ච සමුප්පන්න බවකුයි, හේතුඵල ස්වභාවයකුයි මෙහි පවතින්නේ.

පඨවි ආදී හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් මේ කය පඨවි ආදී ධාතූන්ගේ විසිරීම සිදුවන විට ඒ අපි දුටු රූ, හඳුනාගත් සංඥාව, ආදී සියල්ල විසිරී නැතිවී යනවා. එහි පවතින්නේ සුඤ්ඤත ස්වභාවයකුයි. මුලින් හඳුනාගත් මම නැහැ. මගේ නැහැ. කැමතියි කියා දැකගත් රුව, ඇසුණු හඬ, දැනුණු ආඝ්‍රාණය, රසය, ස්පර්ශය, සිතුවිලි මේ සියල්ලම සංකල්පයක්. සිතුවිල්ලක් පමණමයි. සිතෙන් උපදවාගත්, මවාගත් සිතුවිල්ලක් පමණයි. ඒ බව වැටහෙන්නට අගුණය. පටික්කුල සංඥාව මහත් සේ උපකාර වෙනවා. ඒනිසා විජය සූත්‍ර දේශනාව හෙවත් කාය විච්ඡන්දනික සූත්‍ර දේශනාවෙන් අපට බොහෝ උපකාර ධර්ම, මේ මාර්ගයට යොමු කර ගන්නට පුළුවනි.

අපි පළමුව නිදාන කථාව විමසා බලමු. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්මා සම්බුද්ධත්වය ලබා කිඹුල්වත් පුරයට වැඩි ගමනේදී උන්වහන්සේගේ බොහෝ ඥාති පිරිස් මේ බුදු සසුනට එකතු වුණා. එහිදී නන්ද ස්වාමීන් වහන්සේගේ ගිහි කල, එනම් පෑවිදි ජීවිතයට පත්වෙන්නට මත්තෙන් ඔටුන්න පැළඳීම හා

ගෙවදීම දිනයේම විවාහයට සුදානම් වී සිටි ජනපද කලාණිය, ඒවගේම ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේගේ සොහොයුරියක් වූ නන්දා කුමරිය, ශාකා වංශික බෙමක සිටුකුමාණන්ගේ දියණිය වූ අභිරූප නන්දා එනම් ඔබ අසා තිබෙන්නේ රූප නන්දා කියලයි. මේලෙසින් මේ බුද්ධ ශාසනයේ නන්දා නමින් තෙරණිය වහන්සේලා තුන් නමක් වැඩ සිටියා.

ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේගේ සොහොයුරිය මේ උතුම් බුදු සසුනට ඇතුළු වී මේ උතුම් දහමින් සැනසුණා. නන්ද කුමාරයා පැවිදි වූ පසු මහා ප්‍රජාපතී ගෝතමියත් පැවිදි ජීවිතයට පත්වුණා. විවාහ ජීවිතයට පත්වීමට සිටි නන්ද කුමාරයාත් පැවිදි වුණා. මොනතරම් රූපයේ ඇලී ගැලී සිටියත්, හුදෙකලාව මේ මහ සිටු මැදුරෙහි වාසය කිරීම නිර්වචකයි කියා, ජනපද කලාණියට සිතෙන්නට ඇති. ජීවිතයත් සසර ගමනත්, ඇලීම් බැඳීම් නිර්වචකයි, නිසරුයි කියන හැඟීමෙන් නොව, කාමභෝගී ජීවිතයක තනිකම, පාළුව දරාගන්නට බැහැ කියන අදහසින් දෝ එවැනි ජීවිතයක් නිසරු ලෙස සිතා, එහෙත් රූපයෙන් මානයට පත්ව සිටි ඇයත් පැවිදි වුණා.

එමෙන්ම අභිරූප නන්දා සිටුකුමාරියටත් තමාගේ රුව නිසා මානයක් ඇති වී තිබුණා. එහෙත් විවාහ මංගලෝත්සවය පැවැත්වෙන දිනයේදීම එතුමිය විවාහයට පත් වීමට සිටු කුමාරයා කළුරිය කළා. පින්වතුනේ, ජීවිතය ගැන දකින්නට, ජීවිතය ගැන ගැඹුරින් දකින්නට පුළුවනි. දෙමව්පියන් කැමති වුණත්, අකමැති වුණත් අභිරූප නන්දාට පැවිදි ජීවිතයට පත්වෙන්න අවස්ථාව සලසා දුන්නා. දැන් 'නන්දා' තෙරණිවරු නමින් තුන් නමක් මේ බුද්ධ ශාසනයේ වැඩ සිටිනවා.

තථාගත බුදු රජාණන් වහන්සේ මේ තෙරණිවරුන් තුන් දෙනාගෙන් දෙදෙනෙක් එනම් ජනපද කලාණියත්, අභිරූප නන්දා තෙරණියත් රූපය පිළිබඳව මහත් සේ මානයෙන් පසුවන

බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු නුවණින් දුටුවා. මහා ප්‍රජාපතී ගෝතමී තෙරණින් වහන්සේට සඳහන් කළ ආකාරයට හික්ෂුණින් වහන්සේලා, හික්ෂුන් වහන්සේලාගෙන් අවවාද ගන්නට අවශ්‍ය කරනවා. ඒ ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කිරීම පිණිසයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අවසර ගැනීම සඳහා පිළිවෙලින් හික්ෂුණින් වහන්සේලා වඩිනවිට අභිරූප නන්දා තෙරණිය තමාගේ පිළිවෙල කඩාගෙන පැත්තකට වී සිටිනවා. අනෙකුත් අනෙකුත් මෙහෙණින් වහන්සේලා ඉදිරියට යවනවා. එයට හේතුව නම් බුදුරජාණන් වහන්සේ රූපයේ අනිත්‍යතාවය දේශනා කරන නිසයි. ඒවගේම මේ ශරීරය සකස් වී තිබෙන්නේ බොහෝ අපවිත්‍ර දෑයින් පිරිලා කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශරීරයට නින්දා කරනවා, යනුවෙන් අභාවිත හිතක් තිබෙන අභිරූප නන්දා තෙරණිය මේ ආකාරයට කල්පනා කර නිරන්තරයෙන් තමාගේ අවස්ථාව මඟ හරිනවා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කාරුණිකයි. උන්වහන්සේ මහා ප්‍රජාපතී ගෝතමීන් වහන්සේට සඳහන් කරනවා එසේ පිළිවෙල මගහරින්නේ නැතිව සියලු තෙරණින් වහන්සේලා පිළිවෙලින්ම පැමිණිය යුතුයි කියා. මේ අවස්ථාවේදී අභිරූප නන්දාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභියසට පැමිණෙන්නට සිද්ධ වුණා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ උතුම් ගාථා රත්නයෙන් ධර්ම දේශනා කළා.

**අට්ඨිනං නගරං කතං
මාංශ ලෝහිත ලේපනං
යඤ්ඤ ජරාව මච්චුච
මානෝ මකෙඛාව ඕනතො**

මානයෙන් හා ගුණමකු කමින් වසාගෙන තිබෙන හිතක් ඇති ඔය ශරීරය. ඇටකටු වලින් සාදා තිබෙන නගරයක් වගෙයි.

මස් වලින් පුරවා, ලේ වලින් ආලේප කර තිබෙන මේ ශරීරය, මානයෙන් හා ගුණමකුකමින් පුරවාගෙන පවතින්නේ ඇයි?

රූපයෙන් මානයට, උඩගුඛවට පත්වී සිටි අභිරූප නන්දා තෙරණියගේ සිතෙන් මානය හා උඩගුඛව බැහැර කොට සිත සුවපත් කරන්නට, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ (ධම්මපදයේ සදහන්) ඒ උතුම් ගාථා රත්නය දේශනා කරනවා. අනතුරුව,

ආකුරං අගුචං පුතීං - පස්ස නන්දෙ සමුස්සයං
උග්ගරණං පග්ගරණං - බාලානං අභිනන්දිකුං

ආදී වශයෙන්ද දේශනා කරනවා.

ගිලන් බවට පත්වෙන, නොයෙක් රෝග වැළඳෙන, ඉතාම පිළිකුල් සහගත කුණුවන ලේ, සැරව, මළ මුත්‍රා වලින් පිරුණු ඒවා නිරන්තරයෙන් කාන්දුවන, ගලන, අනුවණයන් විසින් සතුටු කරනු ලබන, සතුටු වන, සතුට ලබන මේ සිරුර දෙස නන්දාවනී බලන්න.

ගුණබර අම්මා කෙනෙක්, පිය කෙනෙක්, තම දරුවෙකු ලංකරගෙන කරුණාවෙන් හිස පිරිමදිමින් යමක් කියන විට වගේ, මහා කාරුණික තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහා කරුණාවෙන් පැවසූ වදන් අභිරූප නන්දාවගේ හදවතටම දැනුණා.

නැවතත් එය සිහිපත් කරන්න. ගිලන් බවට පත්වෙන, නොයෙක් රෝග වැළඳෙන, ඉතා පිළිකුල් සහගත, කුණුවෙන, කුණුවෙන ලේ සැරව මළ මුත්‍රා වලින් පිරුණු, ඒවා නිතරම කාන්දුවෙන, ඒවා ගලන අනුවණයන් විසින් සතුටුවනු ලබන මේ සිරුර දෙස නන්දාවෙහි බලන්න.

මේ සිරුර කියන විට ඔය සිරුර, අර සිරුර, ඒ සිරුර මේ සියළුම සිරුරු අයිතියි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සිරුරත් ඒ වගෙයි. නන්දාවනී, ඔබේ සිරුරත් ඒ වගෙයි. අගසව් දෙනමගේ

සිරුරත්, අග්‍ර ශ්‍රාවිකාවන්ගේ සිරුරත් ඒ වගෙයි. අපි සියලුම දෙනාගේ සිරුරු ඒ වගෙයි කියා ඒ හිතට දූනෙන්න ඇති. රූමත් යයි ඇතිකර ගන්නා වූ මානය, උඩගුකම අත්හැර මෙහි කිසිවක් සදාකාලික හෝ නිත්‍ය පැවැත්මක් නැති බව, අනිත්‍ය බව, වෙනස් වන බව විදර්ශනා නුවණින් මෙනෙහි කරන්න. එවිට මානය නැති කිරීමෙන් සන්සුන් සිතින්, සමාහිත සිතින් ඔබට ඔබේ ජීවිතය පවත්වන්න පුළුවනි. අභිරූප නන්දාවන්ට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ දහම් පෙළ අසාගෙන සිටින විට ඒ හඬ ඔබේ ජීවිතයටත් උඩගුකම, මානය ආදී සියලු තෘෂ්ණාවෙන් සන්සිදෙන තැනකටම දූනෙන්නට හැකියාව ලැබෙනවා.

රූමත් යයි ඇතිකර ගන්නා වූ මානය, උඩගුකම අත්හැර මෙහි කිසිවක් සදාකාලික හෝ නිත්‍ය නැති බව සිතා අනිත්‍ය බව නිතර නිතර මෙනෙහි කරන්න. එවිට මානය නැතිවීමෙන් සන්සුන් සමාහිත හිතක් ඇතිකර ගැනීමට ඔබට පුළුවනි. අපි කාහටත් තථාගත බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට ළංවී මේ දහම් පෙළ සිහිපත් කරන්නට පුළුවනි. ඔබ කැඩපත ඉදිරියෙහි දුටු මුහුණ, දත් දෙපළ, කැඩපත ඉදිරියෙහිදී සරසන ලද, මල් ගසන ලද සුවඳ ආදියෙන් වර්ණවත් කරන ලද ඒ හිසත්, මුහුණත්, කේශ කලාපයත් ආදී ලෙසින් පිරිපුන් වූ මේ සිරුර, මස් ඔබ්බවා, ලේ වලින් ආලේප කොට සකසා පැවැත්වූවත් මදුරුවෙක් වසා ටික වේලාවක් ලේ බොන විට එහි නිල්වත් වන ආකාරය සමෙහි ඇතිවන විකෘති දුර්වර්ණ ස්වභාවය දැක ගන්නට පුළුවනිද? මොනයම් තැනක හෝ තැලී, ඉදිමී, නිල්වී, සැරව බිබිලි ඇතිවී ආදී ලෙස දකින විට ඔබට පෙනෙනවද ඔබේ මුහුණේ නළලේ ආදියෙහි කිසිදු පැවැත්මක් නැහැ කියා? නිරතුරුවම ශරීරය තුළ පවත්නා අපවිත්‍ර දෑ නේද මේ මතුපිටට කාන්දු වෙන්නේ කියා ඔබට දූනෙනවාද?

අපවිත්‍රව සිටින්නට කරන ආරාධනාවක් නොව, අභ්‍යන්තරය දැන, අභ්‍යන්තරය නම් වූ මනසේ ආධ්‍යාත්මික

වගයෙන් සකස් වෙන ක්ලේෂ නම් වූ රාගය, මානස, උඩගුකම, ද්වේෂය මේ ආදී අපවිත්‍ර කෙලෙසුන් බැහැර කිරීම පමණමයි. මේ උතුම් දේශනාව ඔබේ හිත් වලට ඇතිකර ගන්නට යයි මේ ආරාධනා කරන්නේ ඒ කෙලෙසුන් බැහැර කිරීම සඳහාමයි.

සම්මුතිය තුළ හිස පිරා, මුහුණ සෝදා, දත් දෙපළ පිරිසිදු කොට ශරීරය පවිත්‍රව තබා ගන්න. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් එය අනුමත කළා, දේශනා කළා. එහෙත් අපවිත්‍ර දේ සුභ සංඥාවෙන් ගතහොත් කෙලෙස්වලට උපකාර කරගෙන තණ්හා, මද, මාන දෘෂ්ටියෙන් වැසි මේ නිවන් මග ඇහිරෙන්නට පුළුවනි. අන්ත ඒනිසයි ඒ අදහස සිහිපත් කළේ.

අභිරූප නන්දාවන්ගේ සිත නිවීමට පත්වෙනවා. ඒ ඔස්සේම එතුමිය සිහිය පිහිටුවාගෙන සියලු කෙලෙසුන් නැසීමේ මාර්ගයට අවතීර්ණය වූ තවත් ශ්‍රාවිකාවක් බවට පත්වෙනවා. එතුමිය සියළු කෙලෙසුන් නසනවා.

අභිරූප නන්දාවන් උදෙසා එදා කළ ඒ දහම් පෙළ එදා සිට අද දක්වාම මොන තරම් හිත්වලට, මේ ජීවිත ගමනේ සත්‍ය ස්වභාවය මතුකර පෙන්වන්නට ඇතිද? මතුපිට පෙනුමට, රාගයෙන් වැසුණු ඔය සිත්, අභ්‍යන්තරයේ පවත්නා අපවිත්‍ර දූයෙන් පිරුණු, බිඳෙන, කැඩෙන, මළ මුත්‍රා පිරුණු කළයක් බව අමතක කොට රාග, ද්වේෂ ආදී කෙලෙසුන් නිසාම වැසී, සංසාර ගමන දීර්ඝ කරගෙන එහෙත් ඒ දීර්ඝ වුනේ වඩාත් සුගතියක නොව දුගතියේම බව අමතක කර දුක් විඳින හැටි බලන්න.

‘පස්ස විත්ත කතං බිම්බං අරුකායං සමුස්සිතං’

ඇඳුමෙන්, පැළඳුමෙන්, ආහරණවලින් මොන තරම් සරස - සරසා පවත්වාගෙන හිටියත් මේ ඇතිවන දිරාගෙන යාම ගිලන් බව, නුවණින් දැක්කේ නැත්නම් ස්ථිර බවක් පමණයි කියා

සිතාගෙන සිටියොත්, මේ සසරේ දුකට යොමු කිරීමක් විනා ගැලවීමක් නැහැ කියා නුවණින් සිහිපත් කරන්න. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනා කරන උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය, එනම් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්කොට දේශනා කරන මේ ශ්‍රී සද්ධර්මය හැම දෙනාටම එකම සරණයි කියා ඒ හදවත්වලට දැනුණා. මම මගේ කියා ලොකික ලෝකය තුළ බොහෝ දෙනා ළංවෙලා, බොහෝ දෙනා ධනය වස්තුව එකතු කරගෙන, එහෙත් ඒ සංඛන සංඛාර වස්තූන් හටගන්නා වගේම නැතිවන කියන ස්වභාවයට පත්වන විට ඇලිලා, ගැටිලා, හඬලා, වැලපිලා, දොඩලා වැනසුන ලොවක් තුළ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට පිහිට වුණා. අනාථ වූ අපට අනාථ නොවී, උතුම් දහමින් සැනසීම පිණිසම නාථයාණන් වහන්සේ බවට පත්වුණා. ඒනිසාම බොහෝ දෙනා බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ බුදු ගුණ කියනවා. ඒ බුදුගුණ කතා කරනවා.

සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයට පැමිණුණු බොහෝ දෙනා භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ධර්මය අසා ඒ ගැන කතා කරමින් යනවා. බොහෝ හික්ෂු - හික්ෂුණින් වහන්සේලා, උපාසක - උපාසිකාවන් පවා ඒ ගැන කතා කරනවා.

මිලගට ජනපද කළ‍්‍යාණිය, ජනපද කළ‍්‍යාණි තෙරණියටත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අනන්ත බුදු ගුණ බොහෝ දෙනා පවසන අයුරු ඇසෙන්නට පටන් ගත්තා. ඒ ගැන ටික ටිකවත් හිතන්නට පටන් ගත්තා. මුලදී ගෙදර තිබුණු පාළුවෙන් මග හරින්න. මගේ කියා සමීප වූ ඇත්තෝ හැමදෙනාම මේ බුදු සසුනට එකතු වුණු නිසයි මම මේ එකතු වුණේ. ඒ වුණාට බුදුරජාණන් වහන්සේ රූපයේ දොස් දකිනවා, රූපයේ දොස් කියනවා, අවමන් කරනවා කියන ඒ වැරදි සිතුවිල්ල, මිච්ඡා දිට්ඨිය, මිථ්‍යා සංකල්පය නිසා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකින්නට ආවේ නැහැ. ඒ වුනත් බොහෝ දෙනා නිතර කතා කරන විට,

බුදුරාජාණන් වහන්සේ දෙසන දහම් නිසා අපේ සිත් නිවෙනවා, මේ ජීවිතයේ යථාර්ථය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා කියලා එතුමියගේ සිතටත් එය දැනෙන පටන් ගත්තා. දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ කවුරු කවුරුත් පාරමී ධර්ම සිත් පුරුදු කරන ලද අයනේ. මහා ගල් කළකට ගල් ගෙඩියකින් ගහලා ගහලා එය වංචල වෙලා වගේ ඒ රළු බව දෙදරා ගිහින් මේ ජීවිතය කියන්නේ. ඒ තරමට පාරමී ධර්ම සම්පූර්ණ කොට, හිත් පුරුදු කොට තිබුණා. මේ ජීවිතයේ තණ්හා, මද, මාන, දෘෂ්ටි පැවතී තිබුණත් අධිගමයකට තරම් ස්වභාවයකට ඒ මනස සැකසිලයි තිබුණේ. ඒනිසා ඒ ජනපද කලාණි තෙරණින් වහන්සේට සිතක් ඇතිවුණා 'මටත් බුදුරාජාණන් වහන්සේ දැක ගන්නට යන්න ඕන' කියා. එනිසා යහළු තෙරණින් වහන්සේ නමකට සදහන් කළා 'මම බුදුරාජාණන් වහන්සේව දැක ගන්ට කැමතියි. මාව එක්කගෙන යන්න' කියා. යහළු තෙරණින් වහන්සේ එතුමියව බුදුරාජාණන් වහන්සේ හමුවට කැඳවාගෙන ගියා.

පින්වතුනේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එදා ඒ අභිරූප නන්දා තෙරණින් වහන්සේට දේශනා කළා වගේම, මේ ජනපද කලාණි තෙරණින් වහන්සේටත් ඒ ලෙසින්ම රූපයේ ඇති ආදීනවය දේශනා කරනවා.

ආකුරං අශූචිං පූතිං - පස්ස නන්දෙ සමුස්සයං
 උග්ගරාජං පග්ගරාජං - බාලානං අභිනන්දිතං
 යථා ඉදං තථා ඒකං - යථා එකං තථා ඉදං
 ධාතුසො සුඤ්ඤතො පස්ස - මා ලෝකං පුනරාගමි
 හවෙ ඡන්දං විරාජේවා - උපසන්තා වරිස්සසී.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහා කරුණාවෙන් ජනපද කලාණි තෙරණින් වහන්සේට (ඒ නන්දා තෙරණින් වහන්සේට) මේ ශරීරයේ ඇති නිසරුකම, පිළිකුල් ස්වභාවය, විදර්ශනා නුවණින් දකින්නට දේශනා කරනවා. නන්දාවනී, ගිලන් බවට පත්වෙන,

නොයෙක් ආකාර වූ රෝග වැළඳෙන ඉතාම පිළිකුල් සහගත, කුණු වෙන ලේ, සැරව, මළ මුත්‍රාවත්ගෙන් පිරුණු ඒවා නිතරම කාන්දුවෙන, ගලන, අනුවණයන් විසින් සතුටු වනු ලබන මේ සිරුර දෙස බලන්න.

නැවතත් සදහන් කළොත් ගිලන් බවට පත්වෙන, නොයෙක් රෝග ආදිය වැළඳෙන, ඉතාම පිළිකුල් සහගත කුණුවෙන, ලේ - සැරව - මළ මුත්‍රා වලින් පිරුණු නිතර ඒවා කාන්දුවෙන, ගලන, අනුවණයන් විසින් සතුටු වනු ලබන, මේ සිරුර දෙස නන්දාවනී, බලන්න. 'මේ කය යම්සේද වේද, ඒ කයද එසේමය. කය පිළිබඳ ධාතු ලෙසින්ද හිස් දෙයක් ලෙසද විමසා බලන්න. ලෝකයට නැවත නොපැමිණෙන්න. සසරෙහි කැමැත්ත අත්හැර දමා සන්සුන්ව හැසිරෙන්න.'

ඇස් දෙකින් දක්නවාට වඩා පින්වතුනේ විදර්ශනා නුවණින් දකින්න. දහම් ඇසින් දකින්න. දහම් කණින් අහන්න. දහම් ස්පර්ශයම අවබෝධයට ගන්න. 'නන්දාවනී විදර්ශනා නුවණින්ම දකින්න. සිහිපත් කර බලන්න' යන තථාගත බුදුරාජාණන් වහන්සේගේ මහා කාරුණික හඬ ඔය සිත්වලටත් දූනෙන්න ඇති නේ. රාගයෙන් තදින් අල්ලාගෙන සිටි, මානසෙන්, උඩගුකමින් අල්ලාගෙන සිටි ඒ සිත ලිහිල් වෙන්න, ගැලවෙන්න, සෙලවෙන්න පටන්ගත්තා. 'මම මේ මොනවාද මගේ කියා අල්ලාගෙන සිටින්නේ' උපාදානය කරගෙන සිටින්නේ කියා ඒ හිතට දූනෙන්න ඇති.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනතුරුව මෙසේ සදහන් කරනවා. 'මේ කය යම් සේ වේද, ඒ කයද එසේමය. ඒ කය යම් සේ වේද, මේ කය ද එසේමය. ඊළඟට කය පිළිබඳව ධාතු ලෙසින්ද දේශනා කරනවා. ඒවගේම හිස් දෙයක් ලෙස විමසා බලන්න. ලෝකයට නැවත නොපැමිණෙන්න. එනම් හවයක් සකස් නොවෙන ආකාරයට ඔය විඤ්ඤාණය හිස් කරන්න. විඤ්ඤාණයේ

වාද්ධියක් ඇති වෙන්නට දෙන්න එපා. එනම් සසර ඉපදීම නවත්වන්න. සසරෙහි කැමැත්ත අත්හැර දමා සන්සුන්ව හැසිරෙන්න. සන්සුන්ව කටයුතු කරන්න. ගුණබර බුදු පියාණන් වහන්සේ කෙනෙක්, ගුණබරව, තම දියණියට පවසන වදනක් වගේ ඒ හිතට දනුණා. මේ කය මෙසේ වේද ඒ කයද එසේමයි.'

මානසෙන්, උඩගුකමින් පිරෙන විට ගලප ගලපා බලනවා නේ. හීන මාන, සෙය් මාන, සදිස මාන කියන තුන් ආකාරයට මානය ඇති කරගන්නට පුළුවනි. කෙනෙකුට හෝ යම් දෙයකට වඩා මම අඩුයි, සමානයි හෝ ඉට වඩා වැඩියි කියා හිතන්න පටන් ගන්නවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙයයි මේ මතුකොට දක්වන්නේ. අභිරූප නන්දාවන්ට වගේම ජනපද කලාණි නම් වූ මේ නන්දා තෙරණින්ටත් යන මේ දෙදෙනාටම පෙනෙන්න, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සාද්ධි බල ශක්තියෙන් මනා වූ රූපකායක් මවා තිබුණා. ඒ දෙදෙනා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙසට ගමන් කරන විට ඒ අය, රූපයෙන් මානයට, උඩගුකමට පත් වී සිටින නිසා ඒ අයටත් වඩා රූපයෙන් පිරිපුන් කාන්තාවක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පවත් සලමින් සිටින ආකාරයටයි මවා තිබුණේ. ඔබට ඒ කතාව මතක ඇති.

රූපය කෙරෙහි ඇලෙන අය රූපය නිසා මානයට පත්වන අයට පෙනෙන්නේ ඇහෙන්නේ, දූනෙන්නේ හැම විටම, මම කොහොමද? මම ඒ අයට වඩා රූපයෙන් අඩුද? ඒ අය මට වඩා රූපයෙන් වැඩිද කියලයි. නිරන්තරයෙන් ඒ බාහිර රූපය ගැන ඇස, කණ යොමු කරගෙනමයි සිටින්නේ.

එසේනම් රූපය කෙරෙහි රාගයෙන් පිරුණු, මානයෙන් ඔද්දල් වූ හිතක්, හිසක් ඇති මේ අයටත් අර රූපය එකවිටම ඇහැ ගැටුණා. එය දකිනවිටම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රූපයේ දොස් කියනවා, රූපයට අවමන් කරනවා කියලා කියනවා. එසේනම්

මටත් වඩා පෙනුමැති, රුවැති අර තරුණ කාන්තාවක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමීපයේ පවත් සලමින් සිටින්නේ කෙසේද? කියා සිතන්න පටන් ගන්නා. මෝරා ගිය සිත් ඇති, අධිගමයට සමීපව සිටින මේ අයට දූනෙන ආකාරයට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අර රූපය ක්‍රමයෙන් නව යෞවනය පසු කොට යන්නට සැලැස්සුවා. එනම් අවුරුදු 16, 18, 20 ආදී ලෙසින් වයස පසු කර යමින් (විවාහයට පත්ව දරුවෙක්, දෙදෙනෙක්, තුන් දෙනෙක් ආදී වශයෙන් ලබන) මැදි වයස එමෙන්ම ජීවිතයේ මුහුකුරා යන වයස, අනතුරුව ක්‍රමයෙන් පසු බා දිරාගෙන යන වයස.... මේ ලෙසින් මහලු වයසට පත්ව, ගිලන් වෙලා, කුදු වෙලා, බීම වැටී, මියැදී, ඇටසැකිල්ලක ස්වභාවයට පත්වෙන ආකාරයට පෙනෙන්නට සැලැස්සුවා.

පින්වතුනේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළා වගේ, මේ කය යම්සේ වේද ඒ කයත් එසේමයි. ඒ කය යම්සේ වේද, මේ කයත් එසේමයි, කියා නන්දා තෙරණියන් වහන්සේට දේශනා කළ ඒ දහම් පෙළ ඔබටත් දූනෙනවද? ඔබේ හිතෙන් ඇලුණු, ගැටුණු රුවක් වේ නම්, යම්විටෙක සම්මුතිය තුළ ගුණබර, ගුණ ගරුකව සිටි අම්මා - අප්පච්චි, දුව - පුතා, සොහොයුරු - සොහොයුරියන් හෝ ස්වාමියා - බිරිඳ වෙන්න පුළුවන්. ඒ කවුරුන්ගේ රුවක් වුනත් ඒ කය දිරාගෙන ගියා වගේමයි මේ කයත්. අවසානයේදී මහළුවී, ගිලන් වී, කුදු වී සුසුම් හඬ ඔස්සේ හැරමිටියකට වාරු වී සිට, එයත් වාරු නොවී, බීම ඇද වැටී මියැදී උද්ධුමාතක, විපුබ්බක ආදී වශයෙන් ඉදිමී, පණුවන්ගෙන්, සැරවෙන් පිරුණු නිල්වන්ව දුගඳ හමනා, අවසානයේ ඇටසැකිල්ලක් බවට පත්වෙන ඒ සිරුර වගේම මේ කයත් එසේමයි. මේ කය වගේම ඒ සිරුරත් එසේමයි කියා මේ දහම ශ්‍රවණය කරන ඔබේ හිත් වලට දූනෙනවද?

'අයංපි ඛෝ කායො එවං ධම්මො එවං භාවී එතං අනනිතෝති'

මේ කය වගේම ඒ කයත් අනිත්‍ය ස්වභාවයට පත්වෙනවා. ලෝක ස්වභාවයත්, ධර්මතාවයත් එයයි.

එතං අනතීතොති - සියල්ලම අනිත්‍යයි. වෙනස්වෙනවා.

මේ කය වගේම ඒ කයත් ඒ කය වගේම මේ කයත් දිරාගෙන යනවා. ඇලෙන්න, බැඳෙන්න යමක් නැහැ කියා ඔය සිත්වලට දූනෙනවද පින්වතුනේ? විදර්ශනා නුවණින් දකින්න. ඔබ අකර්මණ්‍ය වන්නේ නැහැ. මානස, උඩගුකම බැහැර කර, කෙලෙස් වලින්, තණ්හා, මද, මාන දෘෂ්ඨියෙන්, සක්කාය දිට්ඨිය පෝෂණය කර, පස් පවු, දස අකුසල් වලට යොමු කර, කාම ඕසයන්ට අපේ හිත යොමු කර, සසර ගමනෙ දුක් විඳින්නට, සතර අපායට මාවත කියපු ඔය සිත් නිවෙන හැටි ඔය හිත්වලටම දූනෙන්න ඕන.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කළ දහම නැවතත් සිහිපත් කරන්න. 'ගිලන් බවට පත්වෙන, නොයෙක් රෝග වැළඳෙන, ඉතා පිළිකුල් සහගත, කුණුවන, ලේ සැරව, මළ මුත්‍ර වලින් පිරුණු, නිතර කාන්දු වන, ගලන, අනුවණයන් විසින් එනම් විදර්ශනා නුවණින් දකින්නට බැරි අය මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය, ස්ථිරයි, සදාකාලිකයි මගේ යටතේ, මගේ වසගයේ පවතිනවා කියන, හිතන අය දහම් කතාවේ අනුවණ අය, ඒ අනුවණයන් විසින් සතුටුවෙන මේ සිරුර දෙස විදර්ශනා නුවණින් දකින්න. මේ කය මෙසේ වේද ඒ කයත් එසේමයි.

කය පිළිබඳව ධාතු ලෙසින්ද දකින්න. පඨවි - තද ගතිය, ආපේ - වැගිරෙන ස්වභාවය, තේජෝ - උෂ්ණය, වායෝ - සුළඟ කියන මේ ධාතු කොටස් වලට බෙදා දකින්න. කේසා, ලෝමා, නඛා, දන්තා, තවො (කෙස්, ශාරීරික, ලොම්, නිය, දත්, සම)

කේසා, ලෝමා, නඛා, දන්තා, තවො, තවො, දන්තා, නඛා, ලෝමා, කේසා

අනුලෝම, පටිලෝම වශයෙන් මුල සිට අගටත්, අග සිට මුලටත් මනා වූ සිහි නුවණින්ම, විදර්ශනා නුවණින්ම නැවත නැවතත් මෙතෙහි කරන විට හිස් මුදුනේ පටන් පාදාන්තය දක්වාද පාදාන්තයේ පටන් හිස් මුදුන දක්වාද මේ ධාතු කොටස්වල ඇති අනිත්‍ය ස්වභාවය පිළිකුල් ස්වභාවය, දුර්වර්ණ, දුර්ගන්ධ ස්වභාවය ඔබට වැටහෙයි.

සම්මුතියේ කවා, පොවා, නාවා, පිරිසිදු කොට, පැවැත්ම පිණිස කටයුතු කළත් මේ සියල්ලම අනිච්ච, දුක්ක, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කියා ඔබට වැටහෙනවද? යමක් අනිත්‍ය නම්, වෙනස් වෙනවා නම් එය සැප වෙන්නේ නැහැ. යමක් අනිත්‍ය නම්, දුක් සහගත නම් විපරිනාමයට පත්වෙනවා නම් එය මගේ වෙන්නේ නැහැ. මගේ කියන්න බැහැ. එය නිත්‍යයි. සුබයි මට ඕන විදියට පවතිනවා එනම් මගේ ආත්මය කියලා හිතන්න දකින්න බැහැ. මේ විදර්ශනා දහම් පෙළ ඔබට වැටහෙනවා. කය හිස් දෙයක් ලෙස දකින්න.

ඵණ පිණ්ඩුපමං රූපං
වේදනා ඛුඛුඛුපමා
මර්විකුපමා සඤ්ඤා
සංඛාර කදලුපමා
මායුපමඤ්ච විඤ්ඤාණං
දීපිතාදිවච බන්ධනා

ඵණපිණ්ඩුපම සූත්‍ර දේශනාවේ සඳහන් කළා වගේ මේ 'රූපය' පෙණ පිඩුවකි. එය හිස්, බොල් කියා දූනෙන්නට ඕන.

'විදීම' දිය බුබුලක් වගේ. එය හිස්, බොල් කියා දූනෙන්නට ඕන.

'සංඥාව' මිරිගුවකි. 'සංස්කාර' හරයක් නැති කෙසෙල් කඳක් වැනිය. 'විඤ්ඤාණය' මායාවක් කියා දැනෙන්නට ඕන.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙසු මේ දහම් පෙළ ඔස්සේම මේ ශරීරයේ හිස්බව ඔබට වැටහෙන්නට ඕන. දැනෙන්නට ඕන. නැවත නැවතත් විමසා බලන්න. පාදාන්තයේ පටන් හිස් මුදුන දක්වාත්, හිස් මුදුනේ පටන් පාදාන්තය දක්වාත් ගලපා බලන්න. මෙසේ සිහිපත් කරන විට ඔබට අත්හැරෙන බව ඔබටම වැටහේවි.

සම්මුතිය තුළ මම, මගේ කියා පැවැත්වූවත් මට වුවමනා ආකාරයට පවතින, ස්ථිර වූ, සදාකාලික වූ මගේ ආත්මය කියා උපදානයට යමක් නැති බව ඔබට වැටහෙනවා. මෙතැන පවතින්නේ ධාතුන්ගේ සම්බන්ධයක්? ස්කන්ධ පඤ්චකයේ එකතුවකි. ආයතනවල (ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන) සකස්වීමකුයි. එහෙත් මේවා විසිරිලා එකින් එක ගැලවී යනවිට, සත්වයා, පුද්ගලයා යන නම ඉවත් වෙනවා. (වජ්ර සූත්‍රය)

යථාහි අංග සම්භාර - හොති සද්දො රථො ඉති ඒවං ඛන්ධෙසු සන්තේසු හෝති සන්තෝති සම්මුති

රථයක තිනේ (අංග) එක එක කැබලි එකට එකතු වී තිබෙන තුරු 'රථය' කියා එයට නමක් දී පවත්වනවා. එහෙත් ඒ කැබලි ගලවා පැත්තකට කරන විට, විසිරී යන විට එතන රථයක් නැහැ. ඒ නමත් නැතිවී යනවා. එමෙන්ම ස්කන්ධ පඤ්චකය පවත්නා තෙක් සත්වයා යයි සම්මුතියෙහි පවතී. ස්කන්ධ පඤ්චකය විසිරී ගිය විට 'සත්ත්වයා' යන්න නොපවතී.

'සංකප්ප රාගො පුරිසස්ස කාමො නෙ තෙ කාමායාති විත්‍රාති ලොකෙ'

මේ ලෝකයේ කිසිවක කාමයක් නැහැ. විසිතුරු බවක් නැහැ. අප සිතින් සිතා ගත් සිතුවිලි සංකල්ප පමණයි. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය ටික ටිකවත් වැටහෙන විට ඒ සියල්ලම ගැලවී යනවා. නිමිති, අනුනිමිති, ව්‍යංජන වශයෙන් ගැනීම අවසන් වෙනවා. එනම් ආකාරය, ලීලාව, පෙනුම, සිනහව, ගමන, බිමන, ඇඳුම - පැළඳුම මේ සියලුම දේවල් බැහැර වී, සියල්ලම අනිත්‍යයි, වෙනස් වෙනවා කියා වැටහෙනවා. ඒ වෙනස්වන බව අවබෝධයෙන් විදසුන් නුවණින් දැක ගැනීමට බැරි වුනොත් කොපමණ කාලයක් තව දුක් විඳින්නට වේවිද?

අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන ඇත්තන් අහනවා වගේ තව කොයිතරම් කාලයක් මේවා අල්ලාගෙන මම හඬන්නද? දුක් වෙන්නද? මගේ මගේ කියන තරමට, මගේ මගේ කියා බැඳෙන තරමට දුක පෝෂණය වන බව, කඳුළු වැගිරීම සිදුවන බව ඔබට විදසුන් නුවණින් දකින්නට පුළුවනිද? එනිසා නැවත නැවතත් විමසා බලන්න. ලෝකයට නැවත නොපැමිණෙන්නට තරම් හිතක් ඇති කර ගන්නට පුළුවනිද? ලෝකය නම් ඔබ ලැබූ, මේ හිතන, ජීවත් වන ජීවිතය පමණක් නොවෙයි. සියලු සත්ත්වයන් වැඩිපුරම ගත කළ, ඒ සතර අපායත්, අයිතියි. මේ උතුම් පරමාර්ථ ධර්මය නුවණින් තේරුම් ගෙන කෙලෙස් නසා ගන්නට බැරි වුනොත් කෙළවරක්, ඉදිරියක් ගැන දකින්නට නොලැබෙන මේ සංසාර ගමනේ දුකින් පිරුණු ලෝකයමයි මේ සඳහන් කළේ. නැවත මේ දුකින් පිරුණු සසරට නොවැටෙන්නට හිතක් ඇති කර ගන්නට ඔබට පුළුවනිද? තවත් කොතනක හෝ සැකයක්, විවිකිච්ඡාවක් පවතිනවද? මගේ - මගේ කියන මේ සක්කාය දිට්ඨිය තුළ ඔබට යමක් විමසගන්න පවතිනවද? නැවත නැවතත් විමසා බලා තුන් ලොවක් සැනසූ, තුන් ලොවක් නුවණින් දුටු අප සරණ ගිය තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙසු දහමට යොමු වෙන්න. සසරේ කැමැත්ත අතහැර දමා සන්සුන්ව හැසිරෙන්න යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, පෙන්වා දෙනවා.

ජනපද කලාණිය හා නන්දා තෙරණින් වහන්සේ සෝවාන් මාර්ගයෙන් අනතුරුව නැවත නැවතත් ඒ පෙළ දහම සිහිපත් කර අරහත් බෝධියට පත්වෙනවා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අතීතය වගේම මෙයට සම්බන්ධ තවත් නිදාන කතාවක් දේශනා කරනවා. එය රජගහ නුවර විසූ සාලවතී කියන නගර ශෝභිතිය මුල් කරගෙනයි. සාලවතී නම් නගර ශෝභිතියගේ දියණිය 'අම්බපාලි' නගර ශෝභිතියයි. එතුමිය තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ ගියා. සෝවාන් මාර්ගයේ පිහිටියා. එතුමියගේ නිවහනේ දිනකට අට නමකට බැගින් දානය පූජා කලා. දිනක් දානය පිළිගැනීමට පැමිණි පෘථග්ජන හික්ෂුන් වහන්සේ නමක් එතුමියගේ සිරුර කෙරෙහි රාගයෙන් බැඳුණා. උන්වහන්සේ දානයද නොවළඳා වැතිරී සිටියා. ඔය අතරම 'සිරිමා' නම් වූ පළමුව මේ කටයුතු කළ නගර ශෝභිතිය (එහෙත් ආර්ය මාර්ගයට ඇතුළුවී සිටි) කථරිය කලා. යාම දිව්‍ය ලෝකයේ සුයාම නම් දිව්‍ය පුත්‍රයාගේ බිසව ලෙස සකස් වුණු බව සඳහන් වෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ සිරිමා නම් නගර ශෝභිතියගේ (ආර්ය උත්තමාවියගේ) සිරුර පුළුස්සන්නට නොදී සතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කොට තබන්නට යයි රජුට ආරාධනා කලා. රජු ඒ ලෙසට කලා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ හික්ෂු සංඝයා සමගින් එතැනට වැඩම කලා. වෙනදා එක දිනකට මසු කහවණු (1008) එක්දහස් අටක් දීලාවත් දෑ ගන්නට අපහසු වුණු මෙතුමියගේ සිරුර මියැදුණාට පසු ඉදිමී, පණුවන් ගෙන් වැසී, නිල්වත් වුණා. දැන් නොමිලේ දෙනවා කිව්වත් කවුරුවත් ගන්නේ නැහැ. සිංහල භාෂාවේ පොතෙ හි සඳහන් ආකාරයට 'තුට්ටුවකටවත්' කිසිවෙක් අරගෙන යන්නේ නැහැ යන අදහසයි.

කහවුණු දහසක් දීලත් එක රාත්‍රියකටවත් බලන්නවත්, ළඟට යන්නවත් බැරිවුණු එතුමිය දැන් මියැදුණාට පසු අර තරම්

ස්වල්ප ප්‍රමාණයකටවත් වටින්තේ නෑ කියා සිහිපත් කරන්න. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුශාසනා කරනවා.

**'පස්ස චිත්තං කතං බිම්බං
අරුකායං සමුස්සිතං
ආතුරං බහුසංකප්පං
යස්ස නත්ථි ධුවං ධීති'**

නොයෙක් ආකාරයේ ආහරන වලින් සරසා තිබුණු, පෙනුමැති, නිතර ගිලන්වන, මේ සිරුර දෙස බලන්න. ස්ථිරව පවතිනවා කියලා ධීතියක් කියලා සිතාගෙන සිටියත් මෙහි කිසිදු ස්ථිර බවක් පවතින්නේ නැහැ කියා. දැන් වැටහෙනවද? එදා සිරිමාව ජීවත්ව සිටි කාලය තුළ ඇතැම් රජ කුමාරවරු මෙය මගේමයි, ස්ථිරයි කියා කය සතුටු කරන්න මොනතරම් උත්සාහ ගත්තාද? එහෙත් එදා තිබුණු ඒ හැඟීම කෝ? ඒ සිරුර ව්‍යය ස්වභාවයට, භංග ස්වභාවයට පත්වී සැබෑම ස්වභාවය දැන් මතුවී ගෙන එනවා. ලේ, සැරව, මළ මුත්‍රා වලින් පිරුණු ඒ ශරීරය මොනතරම් පිරිසිදු කරගෙන, වසාගෙන සිටියත් දැන් සැබෑ ස්වභාවයට පත්වෙලා. එළියට ඕජස ගලාගෙන එන, දුගඳ හමන, මේ සිරුර බලන්න. කවුද ළංවන්නේ? කවුද රැගෙන යන්නේ? ඒ සිරුර දෙසින් පමණක් නොවෙයි මගෙ සිරුරත් මේ වගේමයි. අපි, කාගෙ කාගෙන් සිරුරු මේ වගේමයි කියා දකින්න. කොයි තරම් ළංව සිටියත් දුව, පුතා, ස්වාමියා, බිරිඳ කාගෙ කාගෙ සිරුරුත් මේ වගේ නුවණින් දකින්න කියා ආරාධනා කලා.

පින්වතුනේ, ඒ දෙසුම අවසන් වන විට අර අම්බපාලිය කෙරෙහි රාගයෙන් බැඳී සිටි ඒ පෘථග්ජන ස්වාමීන් වහන්සේ, ඒ පෘථග්ජන ස්වභාවයෙන් අත්මිදී සෝවාන් මාර්ගඵල අවබෝධයට පත්වුණා.

ඒ වගේම සුයාම දිව්‍ය පුත්‍රයාගේ දේවිය වූ සිරිමා දැන් දිව්‍යාංගනාවියක්. එතුමියත් පන්සියක් (500) පිරිස හා සමගින්

පැමිණ අහසේ සිට මේ දහම් කතාව අසාගෙන සිට සකෘදගාමී ස්වභාවයෙන් ඉහළට ගමන් කලා යැයි ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා.

එසේනම් ඔබටත් දැන් අසන්නට ලැබුනේ එවැනි උතුම් ධර්ම කතාවක්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'විජය සූත්‍රය' නමින් සඳහන් කරන ගාථා රත්නයන්හි සිංහල අදහස ඔබට පවසන්නට කැමතියි. විදර්ශනා නුවණින් සිහිපත් කරන්න.

පළමුවැනි ගාථාව :-

වරං වා යදිවා තිට්ඨං - නිසිනො උදවාසයං
සම්මිඤ්ඤේති පසාරෙති - ඒසා කායස්ස ඉඤ්ජනා

යන්නේ හෝ සිටිනවා නම්, නිදාගෙන සිටිනවා නම්, දැන් දෙපය අරන් පා හකුළුවනවා විදහානවා නම් එය ශරීරයාගේ වලනය ලෙස දකින්න. සිටිගෙන සිටිනවා, වාඩිවී සිටිනවා, නිදාගෙන ඉරියවුවෙන් සිටිනවා, දැන් දෙපා හකුළුවනවා. මම මගේ කිවුවාට මේ සිද්ධ වෙන්නේ ශරීරයාගේ වලනයයි. සෙලවීමයි.

මේ දේ අපට කරන්නට ඕනෑ වනවිට විඤ්ඤාණයට දෙනෙතවා. අදහස අරමුණට ගන්නවා. එවිට ශරීරයේ අවශ්‍ය තැන වායුවෙන් පිම්බෙනවා. දෙපයට පිම්බෙන විට දකුණු පාදය එසවෙනවා. වම් පාදය නැවෙනවා. වාඩිවෙනවා. හිඳිනවා. භාන්සිවෙනවා කියන හැමවිටම ශරීරයේ ඒ ඒ තැන සිහියට හසුවෙලා, විඤ්ඤාණයට සකස්වෙලා අරමුණු වෙලා වායුව පිම්බෙනවා. ඊළඟට වලනය වෙනවා. ඒ තමයි නැගිටිනවා. වාඩිවෙනවා, භාන්සිවෙනවා, ගමන් කරනවා යයි සඳහන් කළේ.

ඒ තුන්සිය හැටක් වූ (360) ඇට වලින් හා නවසියයක් (900) වූ නහර වලින් බැඳුණු, මසින් හා නොයෙක් විදියේ අපවිත්‍ර දෑින්

පිරුණු, සමින් වැසුණු මේ සිරුර දෙස හොඳින් බලන්න. තත් වූ පරිදිම දකින්න. එසේ නැත්නම් ඔබට පෙනෙන්නේ මම, මගේ කියන රාගයෙන් බැඳුණු සිරුරක් පමණක්මයි. සිරුරේ සැබෑ ස්වභාවය ඔබේ මනසින් දකින්න. අපි හැම කෙනෙක්ම පියවි ඇසින් බලන විට ඇතුළේ පවතින්නේ ඇටසැකිල්ලක් කියා එය විදර්ශනා නුවණින් දකින්න. මෙනෙහි කරන්න.

ඔය මුහුණු දෙස බලන විට සම ඉවත්වෙලා - හිස් කබලේ පටන් ඇස් නැති කුහර දෙක, දත් දෙපළ, මුහුණේ ඇට කැබලි ටික පෙනෙනවා. මස්, ඇස්, හම කිසිවක් පෙනෙන්නේ නැහැ. පෙනෙන්නේ අර සිදුරු වූ ,අළුවත් පැහැ ඇති හිස් කබල හා ඇට සැකිල්ලයි. ඔය මොන මුහුණු දෙස විදර්ශනා නුවණින් බැලුවත් අපට දනෙන්නේ එයමයි.

රාගයෙන් ඇලෙන්නවත්, ද්වේෂයෙන් ගැටෙන්නවත් යමක් නැහැ කියා ඔය සිත් වලට විදර්ශනා නුවණින් වැටහෙනවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මනාකොට නැවතත් දේශනා කරනව, සොටු වලින්, කෙළවලින්, දහඩියෙන්, මේදයෙන්, සඳම්ඳුළු වලින්, පිතෙන් හා වූරුණු තෙල් වලින් මේ ශරීරය නිතරම පිරී පවතිනවා.

.... පිත්තං, සෙම්භං, පුඛ්ඛො, ලොහිතං, සේදො, මේදෝ, අස්සු, වසා, ඛේලෝ, සිංසානිකා, ලසිකා, මුත්තං.....

දෙතිස් කුණපයන් සඳහන් කරන විට අංක 21 සිට පිළිවෙලින් ඔය කුණප කොටස් ටික මෙනෙහි කරන්න පුළුවනි.

මේ කය, ඒ කය, ඔය කය, මම, මගේ, ස්වාමියා, බිරිඳ, දෙමව්පියෝ, දරුවෝ, යහළුවන්, ලෙසින් පැවැත්වූවත්, මේ සියල්ලම මේ ලෙසින්මයි කියා විදර්ශනා නුවණින් දකින්න.

මේ ශරීරයේ නව දොරටුවෙන් හැම කල්හිම අපවිත්‍ර දැ වැගිරෙනවා. ඇසින් කබ, කඳුළු, කණින් ඒ අපවිත්‍ර දැ නිරන්තරයෙන් වැගිරෙන බව පියවි ඇස් වලට, කන් වලට දැනෙන ආකාරයෙන් සිහිපත් කරන්න. නහයෙන් සොටු, මුවින් කෙළ, ශරීරයෙන් පිත, සෙම වැගිරෙන හැටි, වමනයට එන හැටි නුවණින් සිහිපත් කරන්න. කයෙන් දහදිය වගේම ඒ සමගම කුණු ද ගලන ආකාරය සිහිපත් කරන්න. රෝම, කෙස් මුල් නිරන්තරයෙන් පිරී අපවිත්‍ර වන ආකාරය නුවණින් සිහිපත් කරන්න.

අවිද්‍යාවෙන් අපේ සිත වැසුණු කල්හි මෙය සුභයක්, බොහොම හොඳ දෙයක් ලෙස පෙනෙන්න පුළුවනි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා යම් විටෙක ඒ කය නැත්නම් මේ කය ආයුෂයයි, උෂ්ණයයි, විඤ්ඤාණයෙනුයි බැහැර වුණා නම් ඊට පසුව 'මැරුණා' කියනවා.

ඉන්පසු ඉදිමෙනවා, නිල් වෙනවා, මහා වෘක්ෂයක් කඩා වැටුණා වගේ පැත්තකට වැටිලා තියෙනවා දකින්නට පුළුවනි. ඉන්පසු සොහොනේ හැර දමා එන්න වෙනවා. ඥාතීන් අපේක්ෂා රහිත වෙනවා.

සුනඛයෝ, සිවල්ලු, වෘකයෝ, පණුවෝ, කවුඩෝ, ගිජුලිහිණියෝ මේ හැම ප්‍රාණියෙක්ම ළංවෙලා ආහාරයට ගනීවි.

මේ ශාසනයේ විදර්ශනා නුවණින් යුක්ත හික්ෂුවක්, හික්ෂුණියක්, උපාසකයෙක්, උපාසිකාවක් මේ ස්වභාවය, එනම් අනිත්‍යාදී ලක්ෂණය නුවණින් දකිනවා. මේ සවිඤ්ඤාණික අසුභයයි.

අවිඤ්ඤාණක අසුභවයත් ඒ වගෙයි. සවිඤ්ඤාණක අපි වගේම ගහකොළ ගේ දොරත් ඔය විදියට දකින්න අවිඤ්ඤාණක අසුභය හා සවිඤ්ඤාණක අසුභය එකවගේ නුවණින් දකින්න.

ආධ්‍යාත්මිකව තමා තුළින්, බහිද්ධ බාහිර වශයෙනුත් සිරුරේ ඇතිවන රාගය ඡන්දරාගය බැහැර කර, ප්‍රභාණයට ඔබේ සිත සකස් කරන්න. අපවිත්‍ර වූ දුගඳ වහනය කරන, කුණප කොටස් වලින් පිරුණු, නව දොරකින් මළ වහනය වන, දෙපයින් නැගී සිටින මේ ශරීරය, මොනතරම් සුවඳ විලවුන් ආලේප කළත්, ගැල්වුවත් එහි ඇති අනිත්‍ය ස්වභාවය නුවණින් දකින්න.

යමෙක් මෙබඳු වූ සිරුරින් යුක්තව, තෘෂ්ණාවෙන් තමා හුවා දක්වන්නේ නැත්නම්, මෙරමාගේ ශරීරය, ජීවිත පවා ඒ ලෙස දැක ඒ අයටත් (මානසෙන් යුක්තව) අවමන් කරන්නේ නැත්නම් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ගමන් කර, ඒ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම මාර්ගයට මග සකසාගන්නට පුළුවනි.

දේශනාව අවසන් වෙනවා. ඔබේ සිත වඩ වඩාත් දහම් මගට ළං වෙනවා. සම්මතය තුළ නිරෝගී ප්‍රසන්න ජීවිතයක්, ශරීරයක් ඔබ පවත්වනවා. මම, මගේ කියා පවසනවා. ඒ වුනත් මෙතෙක් දේශනා කළා වගේ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්කොට දකිමින්, නන්දා තෙරණින් වහන්සේලා සියලු දෙනාම මේ සුභ වශයෙන් දැක, රාගයෙන් මානසෙන් උඩගුකමින් ඇති වූ සිත, නුවණින් දැක, අසුභය අසුභයක් ලෙස දැක, විදසුන් නුවණින් ජීවිතයේ සැබෑ ස්වභාවය දැක, උතුම් අර්භත් මාර්ගයට පත්වූවා සේම, අප ඔබ සියලු දෙනාමත් මේ ගෞතම බුදු සසුනේදීම ඒ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් අමා නිවනින් සැනසෙන්නට අධිෂ්ඨාන කර ගනිමු.

උතුම් තෙරුවන් සරණයි.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

ලද, උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මයෙන් එක් සූත්‍ර දේශනාවක් ආශ්‍රය කරගෙන රාගය නම් වූ ඇලීම, ද්වේෂය නම් වූ ගැටීම, මෝහය නම් වූ මූලාව, එනම් රාග, දෝෂ, මෝහාදී කෙලෙසුන් සංසිඳුවා ගෙන, අවසානයේ ඒ කෙලෙසුන් ක්‍ෂය කිරීමෙන් සෝර වූ සසර ගමනින් අත්මිදී ඒ අමා නිවන් අවබෝධය පිණිස හේතුවන දහම් පරියායක් පෙන්වා දෙන්නටයි බලාපොරොත්තු වන්නේ.

සමිද්ධි සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

කාලං වොහං න ජානාමි
ජන්තො කාලො න දිස්සති
තස්මා අභුත්වා හික්ඛාමි
මා මං කාලො උපච්චගාති

මම කාලය නොදනිමි. කාලය වැසුනේ නොපෙනෙයි.
එහෙයින් කාලය නොඉක්මයේවායි නොවළඳා සිඟමි.

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

තුනුරුවන් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බලෙන් පින්වතුන් සියළු දෙනාටමත්, මේ රටෙහි හෝ ලොවෙහි කොතැනක හෝ සිට ධර්ම ශ්‍රවණය කරන ධර්මාභිලාෂි සන්පුරුෂ පින්වතුන් සියළු දෙනාටමත් ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක්, යහපතක්, අභිවාද්ධියක් වේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන්, අධිෂ්ඨාන කරනවා, ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

මේ ලෝකයේ පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම උතුම් මනුෂ්‍ය රත්නය වූ ඒ මහා කරුණාවෙන් හා මහා ප්‍රඥාවෙන් පිරිපුන්, අසම සම ගුණ සමුදායකින් හෙබි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන

ධර්ම දේශනාව සඳහා ආශ්‍රය කරගනු ලැබුවේ සංයුක්ත නිකායේ දේවතා සංයුක්තයට අයත් සමිද්ධි සූත්‍ර දේශනාවයි.

සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ වෙත පැමිණිනු එක්තරා දෙවිඳුවක් සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේට විටෙක උපහාසයෙන් විටෙක අගෞරවයෙන් තවත් විටෙක කාමයට යොමු කර ගැනීමක් වශයෙන් දෝ පවසන ලද අදහස් පෙළකට සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ ලබාදුන් දහම් පිළිතුර මේ සූත්‍ර දේශනාවට පාදක වී තිබෙනවා.

සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ තරුණයි, ශාසනයට, පැවිදි ජීවිතයට නවකයි. එනමුත් උන්වහන්සේ ලබාදෙන පිළිතුරු තමන් වහන්සේගේ ශාස්තෘවරයාණන් වහන්සේ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද ශ්‍රී සද්ධර්මයට මනාසේ ගැලපුනා. පින්වතුනේ, ඔබත්, මමත් සරණ ගිය ඒ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සම්මුති හා පරමාර්ථ දේශනාවන් පිළිබඳව ටික ටිකවත් දැන් අවබෝධය තියෙනවානේ.

පැවැත්ම තුළ ජීවිතය ගෙවී ගෙන යනවිට මොන තරම් මම මගේ කියා හඬ නැගුවත්, දැනින් ළං වූණත් මුහුණු දෙස බලාගෙන සිටියත් දෙමව්පියෝ, දරුවෝ, සොහොයුරු, සොහොයුරියන්, ස්වාමි - භාය්‍යාවන්, ලෙසින් මේ සිත් වලට දූනෙන්නේ හටගත් හැම දෙයක්ම නැතිවෙනවා කියලයි. ඒ පරමාර්ථ ධර්මයමයි.

එහෙත්, එය එය අභාවිත සිතක එනම් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත, ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය කෙරෙහි අවබෝධයක් නැති සිතක සකස් වන කදුළක් දුකක්, ගැටීමක් නොවෙයි. පරමාර්ථ ධර්මය දැක මොනයම් වෙලාවක නමුත් විඤ්ඤාණය බැහැර ව යන විට 'උච්ඡන්ත මූල තාලවත්ථුක' හරියට මුදුන් මුලින් ම ගැලවී වැටෙන තල් ගසක් වගේ මේ මනුෂ්‍ය ජීවිතය බිමට ඇද වැටෙයි කියන අවබෝධය තිබෙනවා. එයට හේතුව සම්මුතිය තුළ මමය මාගේය යනුවෙන් අප තමන්ගේම ජීවිතය පවත්වන බව හැඳින්වෙයි. බාහිර අරමුණු අරගෙන ඇසට - රූප, කණට - ශබ්ද ආදී වශයෙන් ජීවිතය ගැන හිතන බව පවත්වන බව හැඳින්වෙයි.

ඒ වුනත් 'අනිස්සිතෝච විහරති නච කිඤ්චි ලොකේ උපාදියති' මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍ර දේශනාවේදී සතිය පිහිටුවන කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙන්වා දුන් දහම් පෙළ ඔබට මතක ඇති. 'විනාශ නොවන දෙයක්, නැති නොවන දෙයක්, මේ සත්ත්ව සංස්කාර ලෝකයෙහි හටගන්නේ නැහැ.'

එසේ නම් මේ ඇසට අරමුණු වන රූපයත්, ඒ රූප ආරම්භණය ඔබට දෙමව්පියෝ, දරුවෝ, ස්වාමි භාය්‍යා, ගහකොළ, ගේ දොර වෙන්න පුළුවනි. ඒ හැම හේතු ප්‍රත්‍යයන් ගෙන් හටගත් නිසා, එනම්, පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, තදගතිය, (වැගිරෙන ස්වභාවය, උෂ්ණය, වායුව) මේ ආදී වශයෙන් ඒ රූපාරම්භණයට කුමන නමක් තබා තිබුණත්, ඒ හේතු ප්‍රත්‍යය විසිරී යනවිට, ඒ රූපාරම්භණය (අප ඇති කරගත් සම්මුතියේ නාමය) ගිලිහී යනවා. අප දුටු රූපයත් එතනින් බැහැර ව යනවා. හඬත්, ආඝ්‍රාණයත්, රසයත්, ස්පර්ශයත්, සිතුවිල්ලත් මේ සියල්ලම ඒ වගේ බැහැර වෙනවා.

භාවිත හිත් වලට දැන් දැනෙනවා, දකින හැම මුහුණක්ම සංඛ්‍යායක්. සම්මුතිය තුළ ඔබ ප්‍රසන්නයි. දුවේ, පුතේ මගේ

දෙමව්පියෝ අහිංසකයි. නිදුක්, නිරෝගී සුවපත් වොවා කියලා මේ හිත්වලට දැනෙනවා. නමුත් සම්මුතිය තුළ මම මගේ යනුවෙන් මොනතරම් පැවැත්වුවත් පරමාර්ථ සත්‍ය වැටහෙනවා. එනම්,

'යං කිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං'

යමක් හටගන්නා සුඵද ඒ හැම නැසෙන සුඵය.

මේ දහම් පෙළ ඔබේ සිත් තුළ සකස් වෙලයි තිබෙන්නේ. ඒනිසා වේගයෙන් අපෙන් බැහැරව යන ආයු කාලය, ජීව ශක්තිය හරියට තණ අග තිබෙන පිණි බිඳුවක් වගෙයි. මොනයම් වෙලාවක බිමට කඩා වැටෙයිද කියා දන්නේ නැහැ. විඤ්ඤාණය මොනයම් වෙලාවක බැහැර වෙයිද දන්නේ නැහැ. මේ නිසා හිස ගිනි ගත්තෙකු එගිනි නිවන ලෙස, හැඳිවන ගිනි ගත්තෙකු ඒ ගිණි නිවන ලෙස වහ වහා උත්සාහයෙන් ධර්ම මාර්ගයට යොමු විය යුතුයි.

මේ සූත්‍ර දේශනාවේ මාතෘකාවට පාදක වන සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ තවම සසුනට තරුණයි. සසුනට පමණක් නොව උන්වහන්සේ තවමත් හඳු යෞවනයේ පසුවන්නේ. එහෙත් දේවතාවිය අසන ලද, කියන ලද, අදහස් පෙළට උන්වහන්සේ ලබාදුන් පිළිතුර සම්මුතියේ පරමාර්ථයට ඔබත් මමත් අදහස් පෙළින්, ගෙනයන උන්වහන්සේ, සැනසුන බව ඉතාම පැහැදිලියි.

ඒ දහම් කථාවට අපි මුලින්ම යොමුවෙමු. මේ දහම් කථාව ඔබට ඇසෙන විට ඔබ අප්පකිත්ත වශයෙන් ධර්මයට එකතුවෙන්න. මෙතෙක් විස්තර කලා සේ තමා තුළින් දකින්න. ඒ වගේම බහිද්ධ (බාහිර අරමුණු) වශයෙන් දකින්න. ජීවිතය පවත්වන්නේ බාහිර ලෝකය සමගින් බව ඔබට දැනෙනවා නේ.

අද දවසේ දරුවෝ මියගිය පියාණන්ට පින් පතා, මෑණියන්ට පින් පතා පින්කම් සිදු කරන විට ඔබට පෙනෙන ඒ

රූපය, ඇසුණු හඬ 'දුවේ' 'පුතේ' යනුවෙන්, ඒ බාහිර අරමුණයි. ඒ වගේම ස්වාමි - භාය්‍යා, දූ දරුවන්, සහෝදර - සහෝදරියන්, රැකියාව, වෘත්තිය, ගේ දොර රට - ලෝකය මේ සියල්ලම බාහිර අරමුණයි. මේ දහම් පෙළ සමගින් බාහිර අරමුණු ඔස්සේ ගලපා - ගලපා බලන විට මේ හිත් සන්සිදෙනවානේ. තදින් අල්ලාගෙන තිබෙන, තැන්පත් වී තිබෙන රාගාදී, ද්වේෂාදී, කෙලෙස් ධර්ම සංසිදී බැහැර වෙන්න පටන් ගන්නවා.

සංයුක්ත නිකායේ දේවතා සංයුක්තයට අයත් සම්ද්ධි සූත්‍රයෙහි පද පිළිවෙල අනුපිළිවෙලින් මෙලෙසින් සලකා බලමු. එවිට කිසිදු අදහසක්වත් බැහැර නොකොට අපට මනාකොට සූත්‍ර දේශනාව තේරුම් ගන්න පුළුවනි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර තපෝදාරාමයෙහි වැඩ වාසය කරනවා. 'තපෝද' කියන නදිය ඒ අසලින් ම ගලාගෙන යනවා. ඒ අසල සකස් වුණු ආරාමයයි. තපෝදාරාමය යනුවෙන් සඳහන් කළේ. මේ නදියෙහි ජලය බොහොම උණුසුම් රත්වෙලා තියෙන්නේ. ඒ නිසයි 'තපෝද' යනුවෙන් ඒ නදිය හඳුන්වා තිබෙන්නේ.

පින්වතුන් රජගහනුවර වටේට පොළොව යට ප්‍රේත ලෝකය පවතිනවා. ලොහොකුඹු නිරදෙක මැදි කරගෙනයි පොළොව යටින් මේ තපෝද කියන නදිය ගලාගෙන යන්නේ. රස්නය නිසයි මේ රත්වූ ජලය ගලාගෙන යනවා කියා සඳහන් කළේ.

මේ කාලයේදී 'ආයුෂ්මත් සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ රාත්‍රී බැහැරව අළුයම් කාලය උදාවීගෙන එනවිට නින්දෙන් පිබිදුණා. උන්වහන්සේ දෙපා සෝදා ගැනීමට තපෝදා නදිය වෙතට වැඩම කළා. උන්වහන්සේ දෙපා දොවාගෙන ගොඩට ඒ තමාගේ සිරුරෙහි පැන් සිඳුවමින් (පිස දමමින්) සිටිනවා. මේ වේලාවේ

උන්වහන්සේ පොරවා සිටියේ තුන් සිවුරෙන් එක් සිවුරක් පමණයි. එය අඳනය වන්නට පුළුවනි.

සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ තරුණයි. නව යෞවන වයසේ පසුවන බව සඳහන් කළා. මේ වේලාවේ මනාකොට පැහැදුණු එක්තරා දෙවිද්වක් රාත්‍රීය ඉක්මවා ගිය වේලාවේ මුළු තපෝදාවම බබුළුවා ගෙන (ඒ දේවාතාවියගේ ශරීර වර්ණයෙන්) සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ වෙතට පැමිණුණා. එසේ පැමිණ, බිමට නොබැසම අහසේම සිටිමින් ආයුෂ්මත් සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේට මේ ආකාරයට ගාථාවෙන් සඳහන් කරනවා.

**'අභුක්වා හික්ඛ සි හික්ඛු
න හි භුක්වාන හික්ඛසි,
භුක්වාන හික්ඛු හික්ඛුස්සු
මා තං කාලො උපච්චගාති.'**

මහණ, හික්ඛුව වළඳන්නේ නැතුව, නැත්නම් නොවළඳා සිඟමනේ වඩින්න. එනම් පිණ්ඩපාතයේ වඩින්න. ඒ වගේම වළඳා පිණ්ඩපාතයේ වඩින්න එපා. මහණ වළඳාම පිණ්ඩපාතයේ වඩින්න. කාලය ඉක්මවී යන්නට එපා.

වළඳන්නේ නැතිව වඩින්න. නැවත සඳහන් කරනවා, වළඳා පිණ්ඩපාතයේ වඩින්න. 'කාලය නම් ඉක්මලා යන්නට එපා' යැයි සඳහන් කරනවා. මේ සඳහන් කළේ අර දේවතාවියයි.

එවිට සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ මෙසේ සඳහන් කරනවා.

**කාලං වොහං න ජානාමි ජන්නො කාලො න දිස්සති,
තස්මා අභුක්වා හික්ඛාමි මා මං කාලො උපච්චගාති**

මම කාලය ගැන නොදනිමි. කාලය වැසී ඇති නිසා නොපෙනෙයි. ඒනිසා කාලය මා වෙතින් ඉක්ම යන්නට එපා.

වළඳන්නේ නැතිව මා පිණ්ඩපාතයේ වඩිනවා යයි සඳහන් කරනවා.

මේ අදහස මෙසේ ධර්මයට ගළපා ගනිමු. ‘අභුක්ඛා’ පඤ්චකාම ගුණය පරිභෝජනය නොකොට ‘හික්ඛසි’ පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නහි. ‘මා තං කාලෝ උපච්චගා’ මෙහි ‘කාලෝ’ නම් පඤ්ච කාම ගුණය සේවනය කිරීමට සමත් යොවුන් වියයි. ජරා ජීර්ණ වූ කුඳු ගැසුනු සැරමිටි වාරුව ඇති වෙවුළන තැනැත්තාට කාමයට යොමුවීම අපහසුයි. මෙසේ එම දේවතාවිය විසින් කාලය ඉක්මයන්නට එපා යයි කීවාය.

පින්වතුනේ, ‘හික්ඛුව’ (හික්ඛුන් වහන්සේ) යන වචනයට අදහස් රාශියක් තිබෙනවා. එයින් අපි කිහිපයක් බලමු.

- ★ සසර බිය දක්නා සුළු
- ★ පිණ්ඩපාත දානයේ හැසිරෙන
- ★ සීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණ වඩන
- ★ මනාව සිහිය පවත්වන

මේ අදහසින් හික්ඛුවක් බවට පත්වුණාට පසුව හිස, රැවුල් බා ගිහි වස්ත්‍ර වලින් බැහැර වී කසාවත් හැඳ කුමන අරමුණකින් මේ බුද්ධ ශාසනයට ඇතුළු වූයේද යන්නට පිළිතුර නම් නිවනම අරමුණු කරගෙනමයි. මේ සෝර වූ සසරින් බැහැර වීම සඳහා චතුරායථි සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසයි. එසේනම් නිවන අරමුණු කරගෙන මේ උතුම් බුදු සසුනට ඇතුළු වුණා නම්, මේ පිළිවෙත් මාර්ගය වඩන කොට පැහැදිලියි, මොන තරම් මම, මගේ කියා පැවසුවත් මේ දේහකාය සම්පත්තිය පවත්වන විට පරමාර්ථ වශයෙන් මේ ශරීරයේ පවතින රෝම කුපයක තරම් වත් සැබෑ අයිතියක් නැති බව.

එසේ නම් ඇසෙන් රූපයක් අරමුණු ගන්නා කොට එය ඉෂ්ඨ අරමුණක් (ආරම්භණයක්) ලෙසින් දැනෙන්නක් පුළුවන්.

අනිෂ්ඨ අරමුණක් ලෙසින් දැනෙන්න පුළුවන්. ඇසෙහි වක්ඛු ප්‍රසාදය තිබෙනවා නම් හොඳ නරක පෙනෙනවා. හොඳයි, ඉෂ්ඨයි, යනුවෙන් දැනුණත්, නරකයි, අනිෂ්ඨයි, යනුවෙන් අනිෂ්ඨ අරමුණු හඳුනාගත්තත් කෙලෙස් වලට හසුකර ගැනීමක් නම් කර ගන්නේ නැහැ. එනම් ඉෂ්ඨ අරමුණට එතං මම (මගේය) එසො හමස්මි (මම වෙමි) එසො මේ අත්තා (මගේ ආත්මය) යනුවෙන් සාමාන්‍යයෙන් සඳහන් කරන්නේ.

ඒකට මම කැමතියි, ඒක මගේමය, එය දැන් මටමයි අයිති, කවදාවත් දාලා යන්නේ නැහැ. මේ ආකාරයට කියන්නේ නිමිති, අනු නිමිති, ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් අභාවිත සිත් තිබෙන අයම අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කොට දක ගන්න බැරි වුණාම මෙලෙසින් හිතනවා.

ඉෂ්ඨ අරමුණට පිය රූපේ රූපේ සාරජ්ජති කියන්නේ පිය රූපයෙහි ඇලෙනවා අප්පිය රූපෙ රූපෙ ව්‍යපජ්ජති කියන්නේ අප්‍රිය රූපයෙහි ගැටෙනවා. ඒ අනිෂ්ඨ අරමුණයි. ඒ අභාවිත සිත් තිබෙන නිසයි. භාවිත සිත් තිබෙනවා නම් ප්‍රිය අරමුණු ඉෂ්ඨ අරමුණක් ලෙසින් දකිනවා. දකිනවා යනු මනාසේ සංස්කාර සකස් නොවී එය සංඛතයක් ලෙසින් සිහිය පවත්වන්න පුළුවනි. සංඛතයක් යනුවෙන් සඳහන් කළේ පඨවි ආදී හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් දෙයක්. එය සවිඤ්ඤාණක හෝ අවිඤ්ඤාණක වෙන්න පුළුවනි.

දස කුසල් වලට යොමු වනවිට කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍රයක් ලැබ සීලාදී ගුණයන් සම්පූර්ණ කරමින් ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණ වැඩෙන ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කරන විට, ඉෂ්ඨ අරමුණක් ලෙසින් කුසල් වැඩෙනවා. නමුත් එය මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය යනුවෙන් මට ඕනෑ විදියට පවතිනවා කියලා ආරම්භණය උපාදානයකට ගන්නේ නැහැ. හිතෙන් තදින් අල්ලා ගන්නේ නැහැ. එයයි භාවිත සිතක ස්වභාවය.

ඉහත ගාථාවේ සඳහන් කළේ, 'වළඳන්නේ නෑ' යනු රූපය වළඳන්නේ නෑ. එනම් පඤ්චකාම ගුණයන් සිතේ සකස්කර ගන්නේ නැති බවයි. රූපය ප්‍රියයි, එය ඉෂ්ඨ අරමුණක්. එය කෙලෙස් රහිතයි. නමුත් එහි රසය විඳිනවා යනු රස, ලක්ඛණ, පවිච්ච පටිඨාන, පදට්ඨාන වශයෙන් රසය, ස්වභාවය, එයට හේතුව, සමීපතම කාරණය වශයෙන් සලකා නිමිති, අනු නිමිති, ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් ගන්නවා. එවිටයි ඒ රූපය හිතේ තැන්පත් වන්නේ. ඊට පස්සේ එය නැතුවම බැහැ. 'එයම තමයි මගේ ජීවිතය කියන්නේ.'

'රූපං අත්තනො සමනුපස්සති....
රූප වත්තානං වා අත්තානං සමනුපස්සති
අත්තනිවා රූපං සමනුපස්සති
රූපස්මිං වා අත්තානං සමනුපස්සති'

'රූපය ආත්මවත් කොට සිතනවා.
ආත්මය රූපවත් කොට සිතනවා.
රූපයෙහි ලා ආත්මය සලකනවා.
ආත්මයෙහිලා රූපය සලකනවා.'

මේ ආදී සතර ආකාරයෙන් උපාදානය කර ගන්නවා. එසේනම් දැන් මෙතැනදී සිදුවන්නේ කුමක්ද? මෙය 'වළඳන්න' හැඳුවොත් එනම් රූපය පරිහරණය කරන්න හැඳුවොත්, වක්ඛු විඤ්ඤායා රූපා, ඉට්ඨා කන්තා, මනාපා, පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා' (ඉටු වඩන, මන වඩන, කාමයෙහි යුත් ප්‍රිය දූයෙහි ඇලුම් කරන) ආදී වශයෙන් ඒ රූපයට ඇලෙනවා, බැඳෙනවා. මෙය මම වෙමි මගේ ආත්මය යනුවෙන් සිතෙන් අල්ලා ගන්නවා. මෙයයි පඤ්චකාම ගුණයෙන් යුක්තව රූපය වළඳනවා කියන්නේ.

මේ ආකාරයට පඤ්චකාම ගුණයෙන් යුක්තව ශබ්දයක් වළඳන්න පුළුවනි. ආඝ්‍රාණයක් වළඳන්න පුළුවනි. රසය වළඳන්න පුළුවනි. ස්පර්ශය වළඳන්න පුළුවනි. සිතුවිලි වළඳන්න පුළුවනි.

මෙය අභාවිත සිත් සමඟ හොඳින් ගැලපෙනවා. සමහර ඇත්තෝ බොහෝ වේලා සිත - සිතා ඉන්නවා. එය තමයි ආහාරය, රූපය, ශබ්දය, ආඝ්‍රාණය, රසය, ස්පර්ශය, ඒ වගේම සිතුවිලිත් වළඳනවා. මේ ස්කන්ධ පඤ්චකයම වළඳන්න පුළුවනි. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය පවා මගේ, මම වෙමි, මගේ ආත්මය යනුවෙන් සිතීන් දැඩිව අල්ලා ගතහොත්, උපාදානය කර ගතහොත් එයත් වැළඳුවා වගේ වෙනවා.

දැන් අපට සරලව පැහැදිලියිනේ. අර දේවතාවිය සඳහන් කළේ, 'වළඳන්නේ නැතිව පිණ්ඩපාතයේ වඩින්න. හික්ෂාවේ වඩින්න කාලය නම් නුඹෙන් ඉක්මිලා යන්නට එපා' යනුවෙනි.

පින්වතුනි, මෙහිදී 'කාලය නම් ඉක්මිලා යන්නට එපා' යන කරුණ පැහැදිලි කරගන්නට ඕන. ජීවිතය දෙස නුවණින් බලන්න. ආශ්වාසයේ පටන් හැම මොහොතක් පාසාම අපේ ජීවිත කාලය ඉක්මිලා යනවා නේ. අනුමාන වශයෙන් ආයු කාලය වසර සියයක් යයි සඳහන් කළත්, තම, තමන්ගේ ආයු ප්‍රමාණයන් සමඟ සියයට වඩා ජීවත් වුණු කීදෙනෙක් ඔබගේ මතකයේ තිබේද? බොහෝ පිරිසක්, මව් කුස තුළ කලලයේ, (අඹබුදයේ) පටන් හැම මොහොතකම, උපත ලැබුවට පසුව, මාසය, දෙක, අවුරුද්ද, දෙක තුන හතර වශයෙන් ළමා, තරුණ, මධ්‍යම, වැඩිහිටි යන ඕනෑම වයසක අවුරුදු සියයට මෙහා පැත්තේ ජීවිතය කෙළවර වෙන්න පුළුවනි.

දේවතාවිය සඳහන් කළේ, 'කාලය නම් නුඹෙන් ඉක්මිලා යන්නට එපා' යනුවෙනි. සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ පැහැදිලිව සඳහන් කළා, මට පුළුවනි නොවළඳා හික්ෂාවේ හැසිරෙන්න. පිණ්ඩපාතයේ හැසිරෙන්න පුළුවනි. (වළඳන්නේ නෑ යනු පඤ්චකාම ගුණයන් ගෙන් යුක්තව රූප, ශබ්ද, ගන්ධ,... ආදී ආරම්භණයන් උපාදානය කරගන්නේ නෑ යන අදහසයි.) මෙය

හික්ෂුවකට හොඳින් ගැලපෙනවා. මෙය හික්ෂුවකට පමණක් නොව හික්ෂුණියකට, උපාසක, උපාසිකා ආදී හැම කෙනෙකුටම හොඳින් ගැලපෙනවා.

මේ දීර්ඝ වූ සංසාර ගමන පවතින්නේ 'මගේ' යයි අල්ලාගත් නිසයි. මේ අනිත්‍ය වූ සත්ත්ව සංස්කාර ලෝකය තුළ හට අරගෙන බිඳී වෙනස් වන වස්තු මම, මගේ යයි අල්ලා ගන්නා විට අපගේ මාර්ගය (ආයතී අෂ්ටාංගික මාර්ගය) අවිද්‍යාවෙන් වැහෙනවා. (අවිජ්ජා නීවරණානං) එවිට මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය යයි අල්ලා ගෙන තණ්හාවෙන් බැඳෙනවා. (තණ්හා සංයෝජනානං) පස් පව් දස අකුසල් සිදු කරමින්, හඬ හඬා දුක්වෙමින් සංසාරයේ සැරි සරනවා. (සංධාවතං සංසරතං)

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළේ, පින්වතුනි, 'දීඝරත්තං වො හික්ඛවෙ දුක්ඛං පච්චනුභුතං' නුඹලා හැම කෙනෙක්ම දීර්ඝ කාලයක් සංසාර ගමනේ දුක් විඳි තිබෙනවා.

කාලය ඉක්මණින් අපෙන් ගෙවී යනවා. සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා, 'මම කාලය ගැන දන්නේ නැහැ.

'ජීවිතං ව්‍යාධි කාලොච - දේහ නික්ඛේපනං ගති පඤ්චේතෙ ජීව ලොකස්මිං අනිමිත්තාන ඤායරෙ'

පින්වතුනි, මේ ජීවිතය, ව්‍යාධිය මැරෙන වෙලාව, කුමන හේතුවක් නිසා මරණයට පත්වෙයිද? මොන තරම් කාලයක් අපි ජීවත් වෙයිද? මරණින් මතු උපදවන තැන කුමක්ද? මේ ආදී වශයෙන් විස්තර කළොත් පින්වතුනි, මේ ජීවිතය මොන වගේද? කුමන ආකාරයට ද පවත්වන්නේ? කුමන ආකාරයක ලෙඩ දුක් හැඳෙයිද? මොන විදියට ජරාවට පත්වෙයිද? කොපමණ කාලයක් ජීවත් වෙයිද? මරණයට පත්වන්නේ කොතැනදීද? (අභසෙහි, ගොඩ බිමෙහි, ජලයෙහි) ඉන්පසු ගතිය, මරණින් පසු කොතැන

උපත ලබයිද? මේවා ගැන නම් දන්නේ නැහැ. එයයි සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ අදහස් කරන්නට ඇත්තේ, 'මම කාලය ගැන නම් දන්නේ නැහැ' දේවතාවිය සඳහන් කළේ, නුඹේ කාලය නම් ඉක්මිලා යන්නට එපා කියලයි. සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළේ, කාම ගුණයන් වළඳන්නේ නැතිව පිණ්ඩපාතයේ (හික්ෂාවේ) හැසිරෙන්න, වැඩම කරන්න මට පුළුවනි. නමුත් කාලය ඉක්මිලා යන්නට එපා කිවුවත් මම කාලය ගැන නම් දන්නේ නැහැ' යයි සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළා.

පින්වතුනි, සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේගේ මේ කථාව පැවිදි, ස්වාමීන් වහන්සේ නමකට නම් ගැලපෙනවා. ගිහි ජීවිතයක් ගත කරන ඔබට මෙය ගලපා ගන්නේ කෙසේද? සම්මුතිය තුළ මොන තරම් මම, මගේ කියා පැවසුවත්, ඉෂ්ඨ, අනිෂ්ඨ අරමුණු වැටහෙනවා. නමුත් තණ්හා, මද මාන, දෘෂ්ඨිත්ට හසුවන්නේ නැතිව, එයට ඉඩ නොදී හැකිතාක් දුරට කායික වාචසික සංවරය නම් වූ සීලයේ පිහිටන්න. එසේ සීලයේ පිහිටා දෙමව්පියො, දරුවො, ස්වාමී - භායතී වශයෙන් යුතුකම් සිදුකරනවා. වෘත්තීය, රැකියාව මේ දේවල් සිද්ධ කරනවා. නමුත් හටගත් හැම දෙයක්ම නැතිවෙන බව පැහැදිලියි නේ. ඔබ සීලය තුළ සකස් වෙලයි සම්මුතිය තුළ පඤ්චකාම ගුණය වළඳන්නේ. හැබැයි මේ දේවල් කෙලෙස් වැඩෙන ආකාරයෙන් හැකිතාක් දුරට වළක්වා ගත යුතුයි. 'මමවත් මට හිමි නැති මේ ලෝකේ මොනවද මගේ වෙන්තේ ' යයි පරමාර්ථ ධර්මය තුළින් ගලපා බලනවිට උපාදානයට තිබෙන අවස්ථාව අඩුවෙලා යනවා.

මිලඟට දේවතාවිය සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේට මෙලෙසින් සඳහන් කරනවා. 'මහණ, නුඹ තරුණ පැවිද්දෙහි මනා කළු කෙස් ඇතිවයි වාසය කරන්නේ. නුඹ සොඳුරු යෞවනයේ බොහොම තරුණ කෙනෙක්. පැවිදි ජීවිතයේ තරුණ කාලය ගත කරන්නේ. මේ අදහස් කළේ, හදු යෞවනයෙහි පසුවනවා යන්නයි. තරුණ

වයස ගැන සඳහන් කරන විට සමහරු පවසන්නේ, 'තවම කෙස් පැහිලත් නැහැනේ. තද කළුවන් හිසකේ නේ තියෙන්නේ.' මේ දේවතාවියත් ඒ අදහසමයි සඳහන් කළේ.

'හදෙන යොබ්බනෙහ සමන්තාගතො පධමෙන වයසා අනකිලිතාවි කාමේසු'

සොදුරු යෞවනයෙන් හා සොදුරු තරුණ වයසෙන් යුක්තව, කාම ක්‍රීඩා නොකළ සුළු වූ, එනම් පස්කම් සැපයෙන් යුක්තව ජීවිතය ගත නොකළ බව පෙනෙන්නට තිබෙනවා කියා සඳහන් කළා.

මේ දේවතාවිය සඳහන් කරන්නේ, ඉතාම ප්‍රසන්න ජීවිතයක් තිබෙන තරුණ වයසේ පසුවන මේ සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේටයි. මහණ, මානුෂික කාමයන් අනුභව කරනු මැනව. මනුෂ්‍යයින් ලෙසින් ලැබී තිබෙන කාමයන් අනුභව කරන්නයි මේ සඳහන් කළේ.

'චක්ඛුනා රූපං දිස්වා සුඛාය වේදනය ඵ්ඵධො සමානො අභිනන්දති, අභිවදති, අජ්ඣාසාය තිට්ඨති'

අභාවිත සිත් ඇතිවිට (අශ්‍රැතවත්, පෘථග්ජන සිත්) ඇසින් රූපයක් දැක, තමාට ගලපා ගෙන සැප වේදනාවක් ලෙස සිතා ඒ ගැන සතුටු වෙනවා. නිමිති, අනු නිමිති ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් ගන්නවා. ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන කියන මේ ඉන්ද්‍රියයන් සතුටු කරන්නට උත්සාහ කරනවා. එයයි මේ සඳහන් කළේ. මනුෂ්‍යයින් විසින් ලබන්න අනුභව කරන්න පුළුවන් ඒ මානුෂික කාමයන් අනුභව කරන්නට යයි ආරාධනා කළා.

මෙහි සරල අදහස පැහැදිලියි නේ. මේ පැවිදි ජීවිතය ගත කරන්නේ ඇයි? තවම තරුණ වයසේ, හදු යෞවනයේ සිටින්නේ. කෙස් කළු පාටයි. මේ මනුෂ්‍යයින් විසින් ගත කරන්න පුළුවන්

කාමභෝගී ජීවිතය ගත කරන්නේ නැත්තේ ඇයි? යනුවෙනුයි මේ දේවතාවිය ප්‍රශ්න කරන්නේ.

අභාවිත සිත් වලට වර්තමානයේ පවා ඇහෙන්න, හිතෙන්න පුළුවන්. 'මේ තරම් තරුණ වයසේ, දැන දෙපය, ඉන්ද්‍රියයන් මොනතරම් සවිශක්තිමත්ව තිබෙනවද? ඇයි මේ සියල්ල අතහැර හුදෙකලාවම සන්සුන් වූ ජීවිතයක් පවත්වන්න හිතෙන්නේ. නරකද මේ ඉන්ද්‍රියයන් ඉතාම භොදිත් තිබෙන කාලේ කාමභෝගී ජීවිතයක් ගත කළාම' කියා අභාවිත සිත් ඇත්තෝ අහන්න පුළුවනි. එසේ නැත්නම් 'මේ තරුණ කාලේ ඔය විදියට දුක් විදින්නේ ඇයි' කියලා අහන්න පුළුවනි. ඒ අදහසම තමා මේ දේවතාවියත් ප්‍රශ්න කළේ.

'මෙලොව පස්කම් සැප හැරපියා පරලොව කලෙකින් ලැබෙන සැප ගැන සිතා ඒ පසුපස යන්න එපා.' මේ සඳහන් කළේ අර දේවතාවියයි. පින්වතුනේ, වර්තමානයේත් අවබෝධයක් නැති සමහර ඇත්තෝ කියන්න පුළුවනි, 'ඔය පරලෝකේ, මරණින් පසුව තිබෙන සැප ගැන සිතා මේ ජීවිතයේ දුක් විදින්නේ ඇයි? මේ තියෙන සැප සම්පත් විදින්න. මේවා දැක දැක, දුක් විද - විද, ඔය නොපෙනෙන ලෝකයක් පිළිබඳව, සැප ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ ඇයි කියා' යම් කෙනෙක් අද දවසේ පවා අහන්න පුළුවනි. ඒ අනවබෝධය නිසයි. එයම තමා මේ දේවතාවිය සඳහන් කරන්නේ.

සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ මෙලෙස සඳහන් කරනවා. 'මම මෙලොව සැප හැර පියා කලෙකින් ලැබෙන සැප ලුහුබැඳගෙන යන්නේ නැහැ. මෙලොව සැප අතහැර පසුව ලැබෙන සැප සොයාගෙන යනවා කියා මම එහෙම කරන්නේ නැහැ. මා ගැන එලෙසින් සිතන්න එපා. මම කලෙකින් ලැබෙන, සැප හැර පියා මෙලොව සැප ලුහුබැඳිමි. එනම් පසුව ලැබෙන සැප අතහැර මෙලොවදීම ලැබෙන සැප සෙවීමයි මේ සිද්ධ කරන්නේ.

තරාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට ළංවුණාම පින්වතුනි පැහැදිලියි නේ.

යෝනිසොමනසිකාරය, අනුපස්සනා, සති සම්පජ්ඣාදිය මේ ඔස්සේ සිහිය යොමු කරන කොට 'ගනේ, ධීනේ නිසින්තේ සුත්තේ ඡාගරිතේ භාසිතේ තුණ්හිභාවේ සම්පජානකාරී භෝති' මේ ආකාරයට කායානුපස්සනාවේ සඳහන් කරන විට සම්පජ්ඣාදිය කොටසේදී ගමන් කළත්, සිටගෙන සිටියත්, හිඳගෙන සිටියත් නිදන ඉරියව්වෙන් නොනිදා සිටියත්, ඒ වගේම කතා බස් කරන විට, නිහඬව සිටිනවිට මේ හැම වෙලාවකම කෙළෙසුන් ප්‍රභාණය කිරීමේ නුවණින් යුතුව සිහිය පිහිටුවන්න.

සම්මුතිය තුළ මම මගේ යයි පැවසුවත්, පරමාර්ථ වශයෙන් මේ පවතින්නේ හේතු. ප්‍රත්‍ය ධර්මයන්ගේ එකතුවක්, සංඛ්‍යායක් පමණයි. ඒ සංඛ්‍යා හටගත්තා වගේම ඇතිවෙලා, නැතිවෙලා බිඳී යමින්, වෙනස් වෙමින් නැතිවෙලා යනවා. මෙය උප්පාද, ධීති, භංග වශයෙන් පැහැදිලියි. මනාව සිහිය පිහිටුවන කොට මේ ජීවිතයේදීම සැප ලැබෙනවා.

සාමාන්‍යයෙන් මනුෂ්‍යයන් ඇස ආදී ඉන්ද්‍රියයන් ගෙන් ආරම්භණ අරගෙන 'එයට මම කැමතියි' කියලා ලබාගන්න බැරිව දුක් විදින විට උපාදානය (අල්ලා ගත්) කරගත් දේ වෙනස් වන විට අත්හැරෙයි කියන බයට මොනතරම් දුක් විදිනවද? සිහිය (සතිය) මනාව පවත්වන කොට සම්පජ්ඣාදියට පත්වන විට, පරමාර්ථ ධර්ම වශයෙන් මහත් වූ සුවයක්, 'ධම්ම පීති සුඛං සේති' පරමාර්ථ ධර්මයෙන් ලබන ඒ අවබෝධය සුවය බොහෝයි. උන්වහන්සේ සඳහන් කළේ එයයි.

කාමයෝ කාලිකය (තාවකාලිකය) බොහෝ දුක් සහගතයි. මෙයින් ලැබෙන්නේ ස්වල්ප වූ සුවයක් සිහිනයක් වගෙයි.

1. අට්ඨකංඛලූපමා කාමා - මස් ලේ නැති ඇට සැකිල්ලක් බදුය.
2. තිණුකකුපමා කාමා - දූල්වූ තණ හුලක් බදුය.
3. මංසපෙසුපමා කාමා - මස් කැටියක් බදුය.
4. අඬගාරකාසුපමා කාමා - ගිණි අඟුරු වලක් වැනිය.
5. සුපිනකුපමා කාමා - සිහිනයක් බදුය.
6. යාවිනකුපමා කාමා - ණයට ඉල්ලාගත් දෙයක් බදුය.
7. රුක්ඛඵලූපමා කාමා - ගසක ගෙඩියක් බදුය.
(ඕනෑම වෙලාවක වැටෙන්න පුළුවන්)
8. සත්තිසුලූපමා කාමා - බියකරු කැති මුවහතක් බදුය.
9. අසිසනුපමා කාමා - මස් කපන මන්නයක් (කඩුවක්) බදුය.
10. සප්පසිරූපමා කාමා - විපත්තිකාර සර්ප හිසක් බදුය.

මේ කාමයෝ බොහොම තාවකාලික බව උන්වහන්සේ සඳහන් කරනවා. බොහෝ දුක් ඇත්තෝය.

'කාමා චුත්තා භගවතො බහු දුක්ඛා බහු පායාසා ආදීනවො එඤ්ඤා භියොයා'

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මැනවින් දේශනා කළා. කාමයෝ බොහෝ දුක් සහගතයි. ස්වල්ප සුවයක් මෙහි තිබෙන්නේ. සිහිනෙන් තොල ගෑ රස අදුනක් වගෙයි. සිහිනයක් වගෙයි. මේ කාමයෝ ඇට සැකිල්ලක් බදුයි. ඒ වගේම ලේ පමණක් තැවරුණු ඇට කැබැල්ලක් වගෙයි. මේ දිවෙන් ගත්තත්, හකු තුවාල වී එයින් ලබන ලේ රසය පමණයි පවතින්නේ. මස් නැති ඇට කැබැල්ලක් වගෙයි. මේ කාමයන්ගේ ආදීනව මොහොතක්, මොහොතක් පාසා නුවණින් මෙනෙහි කරන්න.

සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේගේ අදහස ඔබටත් වැටහෙනවානේ. උන්වහන්සේ මෙසේ සඳහන් කරනවා. මේ කාමයන්ගේ බොහෝ දොස් තිබෙනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරන මේ උතුම් ධර්මය තම තමා විසින්ම දැක ගත යුතුය. සාන්දෘෂ්ඨිකයී, ඒ වගේම අකාලිකයී. කල් නොයවා විපාක දෙනවා. ඒහිපස්සිකයී. (ඇවිත් බලන්න කීමට තරම් සුදුසුයි.)

ඒ වගේම ඕපනයිකො. මේ උතුම් ධර්මය තමන්ගේ සිත තුළ තැන්පත් කර සැනසිල්ල ලබන්න සුදුසුයි. පව්වත්තං වේදිතබ්බො විඤ්ඤාහිති. නුවැණැත්තන් විසින් තම තමාව අවබෝධ කරගත යුතු වන්නේය. මේ ස්වක්ඛාතෝ හගවතා ධම්මෝ.... ආදී වශයෙන් උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය ගැන පැහැදිලි කළ අදහස් පෙළයි. මේ අදහස සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ දේවතාවියට සඳහන් කරනවා.

මේ දේවතාවිය නැවතත් ප්‍රශ්න කරනවා. මේ කාමයෝ කාලිකයි (තාවකාලික) බොහෝ දුක් තිබෙනවා, දැඩි ආයාස මානසික දුක් තිබෙනවා, මෙහි දෝෂ බොහෝ තිබෙනවා කියනවා. ඒ කොහොමද එසේ සඳහන් කරන්නේ. මේ ධර්මය සන්දිට්ඨිකයි (මේ හවයේදීම අවබෝධ කර ගත හැකිය.) කල් නොයවා විපාක දෙනවා, ඇවිත් බලන්න කියනවා, ඒ වගේම තමන්ගේ සිතේ තැන්පත් කරගන්න. නුවැණැත්තන් විසින් අවබෝධ කරගන්න. මේ ආකාරයට සඳහන් කළාට ඇත්තටම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙවැනි දෙසුමක් කළාද? මේ දේවතාවිය ප්‍රශ්න කරනවා.

සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ මෙසේ සඳහන් කරනවා, මම තවම නවකයෙක්මි. පැවිදිව නොබෝ කල් ගතවී තිබෙන්නේ. මේ ශාසනයට අළුතින් පැමිණුනේ. මම විස්තර වශයෙන් කියන්නට නොදන්නෙමි. අරහත් වූ සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ රජගහනුවර තපෝදාරාමයේ වැඩ වාසය කරනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතට ගොස් මෙහි අර්ථය විමසන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් පරිද්දකින් නුඹට ප්‍රකාශ කරන්නේ නම් ඒ ආකාරයටම සිත්හි දරාගන්න. මේ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් විමසන්න යයි සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ දෙවිදුවට සඳහන් කළා.

මේ අවස්ථාවේදී දෙවිදුව සඳහන් කරනවා, මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුවීම අපහසුයි. අනෙකුත් මහේශාකා

දේවතාවුන් විසින් පරිවාර කොට ඇත. ඒනිසා නුඹ වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා ගොස් මෙහි අරුත් විචාරන්න අපි බණ අසන්නට එන්නෙමු.

සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා, මට පුළුවනි නුඹව රැගෙන යන්න. සම්ද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ දෙවිදුවට එසේ පිළිතුරු දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත වැඩම කර වැඳ එකත් පසෙක හිඳ ඒ කථා පුවත සම්පූර්ණයෙන්ම සඳහන් කළේය.

මෙතෙක් සඳහන් කළ කරුණු (දෙවිදුව විසින් සඳහන් කළ කරුණු) ඔබට මතකයින් 'එක්තරා දෙවිදුවක් රැය ඉක්ම ගිය කල්හි තපෝදා නදියෙහි මම දෙපා දෝවණය කරමින් සිටින විට මා වෙත පැමිණ මෙසේ සඳහන් කළා' 'මහණ, වළඳන්නේ නැතිව හික්ෂාවේ යෙදෙන්න. වළඳා පිණ්ඩපාතයේ වඩින්න එපා, වළඳාම පිණ්ඩපාතයේ වඩින්න. කාලය ඉක්ම වී යන්නට එපා' කියලයි.

ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා, මම පඤ්චකාම ගුණය වළඳන්නේ නැතිව හික්ෂාවේ යෙදෙන්නම්, කාලය ගැන නම් මම හරියට දන්නේ නැහැ.

එවිට දෙවිදුව මට සඳහන් කරනවා 'නුඹගේ තවම කෙස් කළු පාටයි. හඳු යෞවනයේ සිටින්නේ. ඇයි මේ කාම ක්‍රීඩා කරන්නේ නැතිව මේ විදියට කාලය ගත කරන්නේ. මනුෂ්‍යයන් වශයෙන් විදින්න පුළුවන් පඤ්චකාම ගුණයන්ගේ කාම සම්පත් විදින්න.'

බුදුරජාණන් වහන්සේට ඉතාම ලෙන්ගතු පුතණු කෙනකු තමාගේ අම්මා, අප්පච්චි වෙතට ළං වෙලා සඳහන් කරනවා සේ, මේ ධර්ම කථාව සඳහන් කළේ, දේවතාවිය සමග මෙවන් සාකච්ඡාවක් ඇති වුණු බවයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ දෙවිදුවට මෙසේ වදාළ සේක. සත්ත්වයෝ පඤ්චස්කන්ධයෙහි සත්ත්ව පුද්ගලාදී සංඥා ඇත්තෝය. කිසිවකු නොහඟී. යම් හෙයකින් ඔහුට හෝ ඇයට ඒ සංඥාවක් නොඑන්නේ නම්, නොඇත්තේ නම් ඒ නිසාම ඔහුට හෝ ඇයට රාගයෙන් රත්වීමක් නොවේ. රාගයෙන් දූවීමක්, රත්වීමක් සිදුවන්නේ නැහැ. එබඳු රහතකු දන්නෙහි නම් කියවයි, දෙවිදුවගෙන් ප්‍රශ්න කළා.

දෙවිදුව, මේ රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය මනාව දැන ගතහොත් අවබෝධයට ගත්තොත් සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් වශයෙන් කිසිවිටෙකවත් සංඥාවට ගන්නේ නැහැ. එවිට ඒ අය සම්මුතියේ පවසන මගේය, මම වෙමි මගේ ආත්මය යනුවෙන් මමත්වයෙන් නොගනී. එවිට රාගයෙන් රත්වීමක් ඇති නොවේ. මමය, මාගේය, මගේ ආත්මය ලෙසින් ගන්න ගියොත්, නිමිති, අනුනිමිති, ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් අරගෙන මම කැමතියි, මගේමයි කියලා අල්ලා ගන්නවා.

මේ රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය මනා කොට තේරුම් ගතහොත් සම්මුතියේ සත්ත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක් යනුවෙන් සඳහන් කළත් පරමාර්ථ වශයෙන් පවතින්නේ රූපයක්. ඒ කියන්නේ පඨවි, අපො, තෙජෝ, වායෝ යන ධාතු සතරින් සකස් වුණු රූපයයි. එයයි මේ දිරාගෙන යන්නේ. මේ පෙනුම හිටියත්, සවි ශක්තිය තිබෙනවා කිව්වත්. මේ ධාතු විසිරිලා යනවිට රූපයේ පෙනුම නැතිවෙලා යනවා. මේ රූපය මේ විදියටම පවතින්නේ නැති බව, රූපස්කන්ධය පිළිබඳව පිරිසිඳ දකිනවා. ඒ වගේම ඊළඟට වේදනා ස්කන්ධය දකිනවා. සැප, දුක්, මධ්‍යස්ථයි යනුවෙන් පැවතුනත් එයත් අනිත්‍යය, විපරිනාමයට පත්වෙනවා, වෙනස් වෙනවා යනුවෙන් දකිනවා.

සංඥාව කියන්නේ මිරිඟුවක්. අභාවිත හිතකට අනිත්‍ය,

දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය පුරුදු කළේ නැත්නම් සංඥාවට රැවටී බොහෝ අකුසල් කර්ම රැස්කර ගන්නවා.

සංඛාර (රැස්කිරීම) ආකාර තුනකින් හඳුන්වනවා. කාය සංස්කාර, වචී සංස්කාර, චිත්ත සංස්කාර මේ ආකාර තුනෙන්ම කර්ම රැස්කරනවා. මේවා හිස්, අරටුවක් නැති කෙසෙල් කඳක් වගේ.

විඤ්ඤාණයෙන් අරමුණු තීරණය කරනවා. අභාවිත සිතකට නම් විඤ්ඤාණය මායාවක්. බව නොවැටහේ. (මායුපමංච විඤ්ඤාණය) භාවිත හිතකින් පිරිසිඳ දකින විට අවබෝධ වෙන්න පටන් ගන්නවා. එනම් විඤ්ඤාණය මායාවකි.

මේ ආකාරයට ස්කන්ධය පඤ්චකය මනාලෙස පිරිසිඳ දැකිය යුතුයි. එය අට ආකාරයකින් දකින්න ඕන.

- ★ රාගයක් ලෙසින් මමය, මාගේය යනුවෙන් ඇලීම වැරදි බව.
- ★ ද්වේශයක් ලෙසින් ගැටීමත්, දුෂ්ඨ වශයෙන් හැසිරීමත් වැරදි බව.
- ★ මෝහ වශයෙන් මුලාවට පත්වීම වැරදි බව.
- ★ දෘෂ්ඨි වශයෙන් මම කැමතියි, මගේය යනුවෙන් ස්පර්ශ කිරීමේ තේරුමක් නැති බව.
- ★ අනුසය වශයෙන් අපට නොපෙනෙන ආකාරයට කෙලෙස් සැඟවී තිබෙන්නේ. එසේ අනුසය වශයෙන් ශක්තිමත් වීම හොඳ නැති බව.
- ★ මාන වශයෙන් බැඳෙන්න අවශ්‍ය නැති බව.
- ★ විචිකිච්ඡා වශයෙන් නිෂ්ඨාවට නොපැමිණිය යුතුය. විචිකිච්ඡාව තිබුණොත් නිෂ්ඨාවට පැමිණෙන්න පුළුවන් කමක් නැහැ. ඒනිසා විචිකිච්ඡා වෙන් බැහැර විය යුතුය.

★ උද්ධවච්ච වශයෙන් වික්ෂේපව මුලාවූ ස්වභාවයට පත්වන්නේ නැතිව රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පඤ්චකය අට ආකාරයකින් දැක ඒවායින් බැහැර වීමයි. රාග වශයෙන් නොගෙන නොඇලීමයි ස්කන්ධ පඤ්චකය මනාකොට පිරිසිදු දකිනවා, දන්නවා යයි සඳහන් කළේ.

මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය පිරිසිදු දැන ගන්න පුළුවන් කම ලැබුණොත් සංඥාවක් ගන්නේ නැහැ. සම්මුතිය තුළදී සංඥා ගන්නවා. අම්මා, අප්පච්චි, දුව පුතා යනුවෙන් සඳහන් කළත් මගේය, මම වෙමි. මගෙ ආත්මය කියන සංඥාවට නම් පත්වන්නේ නැහැ. නැත්නම් ස්ථිරයි, සත්ත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක්, නිත්‍යයි, සුඛයි, ආත්මයි යනුවෙන් මමමයි, මගේමයි මට ඕනෑ විදියටයි පවතින්නේ කියන සංඥාවට එන්නේ නැහැ.

වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන මේ විසිරිලා යනවිට, සත්ත්ව, පුද්ගල යන මේ දේවල් නැතිවී යනවා කියන අවබෝධයට පත්වෙනවා. එවිට සංඥාවට එන්නේ නැහැ. එසේ සංඥාවට ගත්ත කෙනෙක් කොතැනක හෝ සිටිනවා දැක තිබේද යනුවෙන් දේවතාවිය ගෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රශ්න කළේ. එහෙම කෙනෙක් කිසිම තැනක නැති බවයි සඳහන් කළේ.

මිලඟට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා, මම අන්‍යයන් හා සම වෙමි, තවත් කෙනෙකුට විශිෂ්ඨ වෙමි හෝ තවත් කෙනෙකුට පහත් වෙමි'යි යනුවෙන්, මාන වශයෙන් ගතහොත් එය සංසාරයට බැඳුණා වෙනවා. ඉහත සඳහන් කළ ස්වභාවයට පත්වන විට (කෙලෙස් නසන ස්වභාවය) අන්‍යයන් හා සමවෙමියි, ඒ අයට වඩා ඉහළයි (විශිෂ්ඨයි) යනුවෙන් හෝ පහත් (හීන) යනුවෙන් මාන්‍යයක් ඇති කරගන්නේ නැහැ. ත්‍රිවිධ මානයෙන් හෝ නව විධ මානයෙන් බැහැර වෙනවා. එවැනි කෙනෙක් කෙලෙස් නැති කළ ඤාණය කළ කෙනෙක් බවට පත්වෙනවා. එවැනි

කෙලෙස් ඤාණය කළ, ආශ්‍රව ඤාණය කළ රහත් උතුමෙක් නැවත කෙලෙස් සහිතව සිටිනවා කියා යම් තැනක දකින්න පුළුවනිද? එවැනි කෙනෙක් සිටිනවා කියා කියන්න පුළුවනිද? යනුවෙන් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේවතාවියගෙන් ප්‍රශ්න කරනවා. නව විධ මානය නම්,

නව විධ මාන

1. සෙය්‍යස්ස සෙය්‍යෝ හමස්මිති මානෝ උසස් අය අතර උසස්ය යන හැඟීම.
2. සෙය්‍යස්ස සද්දෙසෝ හමස්මිති මානෝ උසස් අය අතර සාමාන්‍ය යන හැඟීම.
3. සෙය්‍යස්ස හිනෝ හමස්මිති මානෝ උසස් අය අතර පහත්ය යන හැඟීම.
4. සද්දස්ස සෙය්‍යෝ හමස්මිති මානෝ සමානයන් අතර උසස්ය යන හැඟීම.
5. සද්දස්ස සද්දෙසෝ හමස්මිති මානෝ සමානයන් අතර සමානය යන හැඟීම.
6. සද්දස්ස හිනෝ හමස්මිති මානෝ සමානයන් අතර සමානය යන හැඟීම.
7. හීනස්ස සද්දෙසෝ හමස්මිති මානෝ හීනයන් අතර උසස්ය යන හැඟීම.
8. හීනස්ස සද්දෙසෝ හමස්මිති මානෝ හීනයන් අතර සමානය යන හැඟීම.
9. හීනස්ස සද්දෙසෝ හී නෝ හමස්මිති මානෝ හීනයන් අතර හීනය යන හැඟීම.

භාග්‍යගවතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරනවා. නව විධ මානයට පත්වුනේ නැතිවුණාම කෙලෙස් නසලයි තියෙන්නේ. එවැනි කෙනෙක් නැවත මව් කුසයකට නම් නොයන්නේය. නාමරූප සංඛ්‍යාත ස්කන්ධ පඤ්චකයෙහි තෘෂ්ණාව මුළුමනින්ම බැහැර කළා වෙනවා. සුන් කළ කෙලෙස් ඇති ඒ වගේම තෘෂ්ණාව නැතිව කෙලෙස් නැති කළා වූ එවැනි පුද්ගලයෙක් දෙවියන් අතර, මනුෂ්‍යයන් අතර හෝ මෙලොව හෝ පරලොව හෝ ස්වර්ගයේ කොතැනක හෝ යෝනියක හෝ භවයක හෝ නව සත්තා වාසයක හෝ එසේ නැත්නම් විඤ්ඤාණ ස්ථිති හත (සත් ආකාරයක විඤ්ඤාණය පහළ වන තැනක) හෝ සොයා ගෙන ගියත් කෙලෙස් නැසූ උතුමෙක් එවැනි තැනක සිටිනවා යයි නම් සොයන්නට නොලැබේ. එවන් කෙනෙක් සිටින තැනක් දැනී නම් මට කියන්න, යයි තථාගතයන් වහන්සේ මේ දෙවිදුවට සඳහන් කරනවා.

විඤ්ඤාණය පහළ වන ස්ථාන හත නම්,

01. නානාත්‍යකාය නානාත්‍යසංඥා ඇති සත්ත්වයෝ ඇත. ඔහු නම් මනුෂ්‍යයෝ ද, ඇතැම් දෙවියෝද, ඇතැම් වෛමානික ප්‍රේතයෝද වෙත්. මේ ප්‍රථම විඥානස්ථිති යයි.
02. නානාත්‍යකාය හා එකත්‍යසංඥා ඇති සත්ත්වයෝ ඇත. ඔහු නම් ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් උපන් බ්‍රහ්මකායික දෙවියෝය. මේ ද්විතීය විඥානස්ථිති යි.
03. ඒකත්‍යකාය හා නානාත්‍යසංඥා ඇති සත්ත්වයෝ ඇත. ඔහු නම් ආභාස්වර දෙවියන් බන්දහ. මේ තෘතීය විඥානස්ථිති යයි.
04. ඒකත්‍යකාය හා ඒකත්‍යසංඥා ඇති සත්ත්වයෝ ඇත. සුභකිණ්ණ බඳු දෙවියෝ ය. මේ චතුස්ථි විඥානස්ථිති යයි.

05. සර්වප්‍රකාරයෙන් රූපසංඥාවන්ගේ සමතික්‍රමයෙන් (රූපභය ඉක්මවූ) ප්‍රතිස (ගැටීම) සංඥාවන්ගේ අසතගමයෙන් (අසතයට යෑමෙන්) නානාත්‍යසංඥාවන්ගේ (රූපදධ්‍යානාරම්මණ) අමනසිකාරයෙන් 'කසිණුගසාටිතාකාසය කිසුණු ඉගුලු අහස් 'අනන්‍ය'යි ආකාසනාඤ්චායතනුපග සත්ත්වයෝ ඇත. මේ පඤ්චම විඥානස්ථිති යයි.
06. සඵලප්‍රකාරයෙන් ආකාසනාඤ්චායතනය සමතික්‍රම කොට 'විඥානය අනන්‍ය'යි විඤ්ඤාණඤ්චායතනුපග (දෙවන අරුතෙලෙහි උපන්) සත්ත්වයෝ ඇත. මේ ෂෂ්ඨ විඥානස්ථිති යයි.
07. හැම පරිද්දෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය සමතික්‍රම කොට 'නථි කිඤ්චි'යි (කිසිවක් නැතැයි) ආකිඤ්චඤ්චායතනුපග (තෙවන අරුතෙලෙහි උපන්) සත්ත්වයෝ මේ සත්තම විඥානස්ථිති යයි.

භව තුන නම්,

කාම, රූප, අරූප

ගති පහ නම්,

දිව්‍ය, මනුෂ්‍ය, ප්‍රේත, තිරිසන්, නරක

යෝනි සතර නම්,

අණ්ඩප්, ජලාබුප්, සංසේදප්, ඕපපාතික

නව සත්වාචාස :

01. නානන්ත කායා නානන්ත සඤ්ඤා මිනිසුන් ඇතැම් දෙවියන්
02. නානන්ත කායා ඒකන්ත සඤ්ඤා බ්‍රහ්ම කායික දෙවියන්
03. ඒකන්ත කායා නානන්ත සඤ්ඤා ආහස්සර දෙවියන්
04. ඒකන්ත කායා ඒකන්ත සඤ්ඤා සුභ කිණ්ණක දෙවියන්
05. අසඤ්ඤා අසංඥ සත්ව දෙවියන්
06. ආකාසානඤ්චායතන අහස අනන්ත යන ධ්‍යානයට පැමිණි අය
07. විඤ්ඤානඤ්චායතන විඤ්ඤානය අනන්තය යන ධ්‍යානයට පැමිණි අය
08. ආකිඤ්චඤ්චායතන කිසිත් නැතැයි යන ධ්‍යානයට පැමිණි අය
09. නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතන හැම අතින්ම කිසිත් නැතැයි යන ධ්‍යානයට පැමිණි අය

මේ අවස්ථාවේදී දෙවිඳුව සඳහන් කරනවා, මට දැන් වැටහෙනවා. මා විසින් සිද්ධ කළ යුතු වන්නේ කුමක් දැයි මට සරලව පැහැදිලි කර දෙන සේක්වා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, වචනයෙන් ද සිතියන්ද කයින් ද කිසිදු පවක් කරන්නට එපා. සියලු

සත්ත්ව සංස්කාර ලෝකයේ සියලු කාමයන් අත්හැර මනාව සිතියෙන් යුක්තව (සම්පජානකාරීව) කාලය ගත කරන්න. අන්තර්ව සහිත වූ දුක්ඛයන් සොයන්නට එපා යයි සඳහන් කොට සූත්‍ර දේශනාව මින් නිමාවට පත් කරනවා.

වචනයෙන්, සිතෙන්, කයෙන් කිසි කලෙකවත් පව් කරන්න එපා යයි සඳහන් කළේ, දස අකුසල් කිරීමෙන් වැළකිය යුතු බවයි.

දස අකුසල් නම්,

කයින් සිදුකරන අකුසල් තුනයි (3)

1. ප්‍රාණ ඝාතය
2. අදන්තාදානය
3. කාම මිථ්‍යාචාරය

වචනයෙන් සිදුකරන අකුසල් හතරයි (4)

1. බොරැකීම
2. කේලාමි කීම
3. පරුෂ වචන කීම
4. හිස් වචන කීම

සිතිය සිදුකරන අකුසල් තුනයි (3)

1. අභිජ්ඣා - දැඩි ලෝභය
2. ව්‍යාපාද - (තරහව)
3. මිථ්‍යා දෘෂ්ඨිය

දස ව්‍යුජ්ජ මිථ්‍යාදෘෂ්ඨිය

1. දීමෙහි (දානයෙහි) එළ නැත - නැවී දින්නං
2. සිරිත් විරිත්වල විපාක නැත (යාගවල) - නැවී සිටියං
3. හෝමයෙහි එළ නැත (පූජාවල) - නැවී හුතං
4. හොඳ නරක කර්මයෙහි විපාක නැත - නැවී සුකට දුක්ඛධානං කම්මානං එලං විපාකෝ
5. මෙලොවක් නැත - නැවී අයං ලොකෝ
6. පරලොවක් නැත - නැවී පරො ලොකෝ

- 7. මවෙක් නැත - නෂ්ටී මාතෘ
- 8. පියෙක් නැත - නෂ්ටී පිතෘ
- 9. ඕපපාතික සත්ත්වයෝ නැත - නෂ්ටී සත්ත්ව ඕපපාතිකෘ
- 10. විශිෂ්ට ඥානයෙන් මෙලොව පරලොව දැන කියන මහණ බ්‍රහ්මඤ්ඤා නැත. - නෂ්ටී ලොකේ සමණ බ්‍රාහ්මණා යේ ඉමඤ්ඤා ලෝකං පරඤ්ඤා ලෝකං සයං අභිඤ්ඤා සවිජ්ඣන්තා පච්චෙදන්ති.

මේ දස අකුසලින් වලකින්න. කයින්, වචනයෙන්, මනසින් වැරද්දක් වෙන්නට දෙන්න එපා. මේ සත්ත්ව සංස්කාර ලෝකයේ සියලු කාමයන්හි රාගයෙන් ඇලෙන්න එපා. සම්මුතියෙහි මම, මගේ යයි පැවැත්වුවත් පරමාර්ථ වශයෙන් හටගත් හැම දෙයක්ම නැතිවන බව දකින්න. ඒ දකින සම්පජ්ඣාදිය යයි සඳහන් කළේ, සතර සතිපට්ඨානයෙහි පුරුදු කරන ලද මනාවූ සිහි නුවණින් වාසය කිරීමයි. දෙවිඳුව, අනර්ථ සහිත වූ දුකක් නම් සොයන්නට එපා.

සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ දෙවිඳුවට සඳහන් කළ අදහස, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මනාකොට විස්තර වශයෙන් දේශනා කළා. මේ දහම් පෙළ ඔස්සේ සමිද්ධි ස්වාමීන් වහන්සේ මෙන් ඔබත් මමත් අදහස් සිතට ගනිමු.

පින්වතුනේ, මේ ජීවිතයෙහි පවත්නා යම් කෙනෙක් සඳහන් කරාවි, 'මගේ සියළු වස්තු (ලෝකික) නැතිවෙලා, මගේ හිත නරක් වෙලා, මට ජීවිතය එපා වෙලා තියෙන්නේ. අන් අය දොස් කිව්වා. මේ අය දොස් කිව්වා. මගේ ජීවිතයම ගැටළු සහගතයි.' සමහර විට අවබෝධයක් නැතිව කියනවා, 'මොන කරුමයක්ද දන්නේ නැහැ.'

මේ දහම අවබෝධය සමගින් තමන්ට සැනසීමක් තිබෙනවා. එතැනදී ධර්මයේ සඳහන් කරන්නේ ගත ලෙඩ වුනත්,

සිත නම් ගිලන් කරගන්න එපා කියලයි. එවිට කුඩා දරුවන්ට තරුණ දරුවන්ට, වැඩිහිටි ඇත්තන්ට වුනත්, අමුතුවෙන් අවවාද කරන්න වෙන්නේ නැහැ.

හැම දෙයක්ම අත් හරින්න. අල්ලා ගන්න එපා. හඬ හඬා හිඳීමෙන් එලක් නැහැ. නැතිවුණු අය නැතිවුණා. ගිය අය ගියා. මේ හැමදේටම වඩා මේ ස්කන්ධ පඤ්චකයේ හැබෑ ස්වභාවය තේරුම් ගතහොත් ඔබ නිවුණු කෙනෙක් වෙනවා. අද රාත්‍රියේ වුණත් ඇස්දෙක පිය වුණාදෙන්. මේ මොහොතේ වුණත් ගත ගිලන් වුණා දෙන්. 'මම සුවපත්' 'මම සුවපත්' යයි ධර්මයෙන් සැනසෙන්න පුළුවනි.

ඔබ හැමදෙනාටම මේ උතුම් බුදු සසුනේදීම ඒ දුක්බ, සමුදය, නිරෝධ මාර්ග නම් වූ චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් අමා නිවන් පිණිසම සමිද්ධි සුත්‍ර දේශනාව ඇසුරු කරගෙන පැවැත්වූ මේ දෙසුමත් උපනිශ්‍රය වේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධීෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !